BRAZILA ESPERANTISTO

Oficiala Organo de Brazila Esperanto - Ligo - 92ª Jaro - Nº 312 - Septembro 2000

JARCENTOJ KAJ MUZEOJ

BRAZILA
ESPERANTISTO

92-a Jaro - Septembro 2000
N-ro 312 (trimonata) - Trimestral
Oficiala Organo de Brazila Esperanto-Ligo
SDS - Edif. Venâncio III, Sala 409
Brasília, DF
Caixa Postal 3625
70084-970 Brasilia, DF (Brazilo)
Telefono (061) 226-1298
Fakso (061) 226-4446
Internet: bel@esperanto.org.br
Hejmpaĝo: http://www.esperanto.org.br
Kompostado, presado, Grafika aranĝo
Gráfica e Editora Altamisa
Eldonkvanto: 2000
Redaktantoj, aranĝoj, maketo:
Symilde Schenk Ledon
Gilbert René Ledon
Caixa Postal 269
12460-000 Campos do Jordão, SP - (Brazilo)
Telefono-Fakso: (012) 262-1983
e-poŝto: ssledon@iconet.com.br
La redaktantoj ne nepre konsentas kun
la enhavo de subskribita artikolo

BRAZILA REVUO ESPERANTISTA
Fondita en 1907
BRAZILA ESPERANTISTO
Fondita en 1908
de Alberto A. Vieira
Reynaldo Geyer
Everardo Backheuser
Pri abonprezo, anonctarifo k.c.
skribu al BEL
Pri kunlaboraĵoj k.c. skribu al la redaktejo
ESTRARO DE BEL
Prezidanto
Osvaldo Pires de Holanda
Vic-Prezidanto
José Carlos Dorini Ramos
1-a Sekretario
Vaka
2-a Sekretario
Aymoré Vaz Pinto
3-a Sekretario
Adirson Messias Lima
1-a Kasisto
Maria das Graças Mundim dos Santos
2-a Kasisto
Octávio de Almeida Filho
Kontrola Konsilantaro
Jorge Duarte de Oliveira Filho
Sérgio Néri da Mata
Waldir Antonio Silvestre
Anstataŭantoj
Maria das Dores Góes
Judith Maria Ferreira Barata
Omar Vieira Cortes
PREZIDANTO DE LA FEDERACIA
KONSILANTARO
Gloria Lucia Perine
KOMITATANO "A"
ĈEFDELEGITO UEA / BR
Symilde Schenk Ledon

ENHAVO

Ĉenletero de Sankta Eyrideso .... Paĝo 3
Nia tero mortadas .... Paĝo 4
Paraibo .... Paĝo 5
Vojaĝo al la nordaj Arg; Provincoj .... Paĝo 6
La nazo .... Paĝo 7
Konsideroj pri gazetaro kaj ĵurnalismo .... Paĝo 8
Lastaj novaĵoj pri Kurso .... Paĝo 9
La ĉefepiskoko kaj la seminariano .... Paĝo 10
Bagaso en Bagasejo .... Paĝo 11
Esperanta literaturo .... Paĝo 12
Pri la fabeloj de Andersen .... Paĝo 15
Deziras korespondi .... Paĝo 16
Movado - Anoncetoj - Nekrologo .... Paĝo 18
Saĝa instruo - Kontraŭ Okej .... Paĝo 19
Biero kaj alergio .... Paĝo 20
Internacie - Juniaj Festoj .... Paĝo 21
Rezolucio pri Kongresa Temo .... Paĝo 22
Rotario kaj Esperanto .... Paĝo 23

KOVRILPAĜO

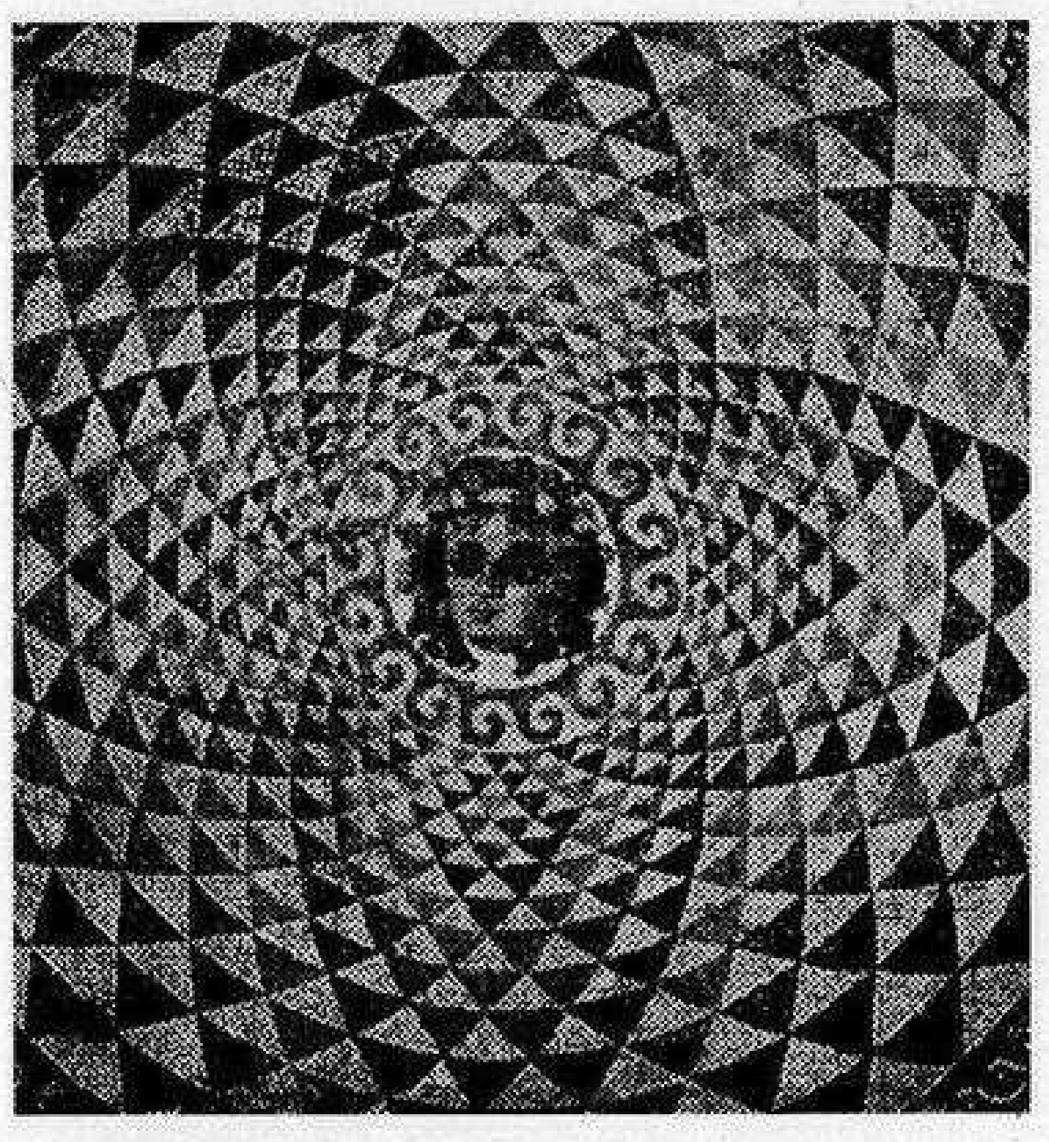

JARCENTOJ KAJ MUZEOJ

KOVRILPAĜO
Imperia periodo.
Muzeo de Korinto. Roma Arto
(Mozaiko de pavimo)

esperanto

La amerika kontinento estas pli ol kulturo kaj naturo.
Ĝi konsistas ankaŭ el Esperanto-movado!

UEA-Komisiono por Ameriko proponas al vi diversajn manierojn kunhelpi la disvastigon de Esperanto tra la kontinento.

http://www.geocities.com/espameriko

Fondaĵo Ameriko de UEA bezonas kaj bonvenigas vian subtenon!

30
TELEMAR
12/16 Julio 2000 - Petrópolis-RJ
36-a Brazila Kongreso de Esperanto

Ĉu vi jam aĉetis vian ESPERANTAN Telefon-karton ĉe BEL?

ĈENLETERO DE SANKTA EYRIDESO

Tradukis Rogério Ferreira

LuísFernando Veríssimo,
El "A Grande Mulher Nua"

Ĉi tiu ĉenletero venas el Peruo kaj estis skribita de Benevides de Obregon y Obregon por trakuri la mondon kaj porti riĉecon kaj feliĉon al tiuj, kiuj ne interrompos ĝin.

Faru sep kopiojn kaj sendu ilin al sep personoj. En sep tagoj vi estos rekompencita de Sankta Eyrideso. Dentisto el Patagonio tuj plu rondirigis la ĉenleteron kaj estis rekom-pencita unu semajnon poste, kiam li trafis elaperantan nervon de paciento kaj ĉi tiu donis piedbaton al li faligante lin dorse tra la fenestro antaŭ biciklon en alta rapido. Helpe de Sankta Eyrideso la biciklo transturniĝis antaŭ ol trafi la dentiston, kiu nenion suferis. La biciklisto mortis.

Male, manikuristino en Managua, Nikaragvo, ricevis la ĉenleteron kaj ĉifis ĝin per nervozaj gestoj antaŭ ol ĵetiĝi sur sofon plorante, seniluziiĝinta, ĉar ŝi pensis ke temas pri letero de ŝia amanto, serĝento el la nacia Gvardio supozeble implikita en kontraŭleĝa importado de maĉgumoj. Sep tagojn poste la manikuristino iris preĝi en la preĝejo en la ĝusta momento en kiu du usonaj kolektistoj forkuris tra la pordo kun duono de la altaro de la kolonia epoko, persekutataj de la pastro kun bronza kandelingo. La pastro stumblis sur la manikuristino, kiu estis erare arestita kiel komplico de la usonanoj. La serĝento rifuzis interveni. Okazis tertremo.

S-ro Brício Fazetão, el Terezinha, kredis la ĉenleteron kaj sendis ĝin al sep personoj. En la sama semajno lia hundino Trajana naskis idojn, S-ro Brício trafis dek du poentojn en la Sporta Loterio kaj nevino de lia edzino trovis kalcinitajn restaĵojn de meteologia satelito de Usono, kie la klimato pliboniĝis kaj la rikoltoj ne tute perdiĝos, laŭ la gazetoj.

La notario Manolo Pinchas, el Antofogasta, ne atentis la leteron, metis fajron al ĝi, ĵetis ĝin sur la plankon, surtretis ĝin, komencis krii kvazaŭ frenezulo kaj estis enfermita en la sama horo.

La informisto de FBI, Roy M.Boy, el Kalifornio, ricevis la ĉenleteron en decida momento de sia vivo, kiam li bezonis decidi ĉu li aliĝu definitive al la Komunista Partio – kiun li vizitadis por FBI kiel informisto dum dudek jaroj, kaj al kio li eksimpatiis – kaj edziĝu al Lívia, nana cirka korpotordistino, aŭ ĉu li elmigru al la nordo de Paraná post edziĝo al Moira, giganta komputilistino. Li ne atentis la leteron kaj sep tagojn poste estis strange atakita de sojo-raŭpoj. Lívia implikis piedon sur la kolo kaj ne sukcesis ĝin formeti. La Komunista partio ne akceptis lin kaj petis ke Roy estu ilia informisto ene de FBI. Roy tiam memoris la leteron, sendis sep kopiojn, kaj hodiaŭ posedas lunĉejon en Londrina, du filojn – Roy Júnior kaj Itapuru – kaj monon en la banko.

Ne interrompu la ĉenleteron. Faru sep kopiojn de ĉi tiu letero kaj sendu kune unu dolaron al sep personoj, nome ses laŭ via elekto kaj la sepa Luís Fernando Veríssimo, el Porto Alegre, Brazilo, kiu bezonas iri al Eŭropo, je Sankta Eyrideso.

Amen.•

PETEGO

Jorge O. Vaske

Esperantio ja estas malriĉa lando sed, kiel la vero, ke neniu estas tro malriĉa kaj ne kapabla ĝojigi proksimulon per rideto, mi opinias, ke ĉiu el ni kapablas oferi kelkajn groŝojn sen truigi sian poŝon, ĉiun semajnon, en loterio, kun la celo investi en nian idealon. Ĉefe (nun) kiam Mega-Sena logas per valora premio, nun 16 miliona, kontraŭ la bagatelo de unu Realo I – Jes, ja, mi plene konsentas, ke malfacilas tiom ke trafi estas preskaŭ neeble sed... se, via fortikaĵo ne proponas eĉ fendeton al la lumo, vi restados daŭre en densa mallumo=dubo. Ni estas milaroj. Se ĉiu helpos per fendeto, eble Sinjorino Fortuno vizitos kaj favoros unu el ni. Mi tute fidas, ke tia trafo alte levos la moralan nivelon de kvazaŭaj kabeistoj. "Risko konstante frapanta traboros la insidan monton el fremdlingva invado". Ni agu! .•

NIA TERO MORTADAS

Jozefo Kristian

Nia tero estas tre difektiĝema, precize ĝi mortadas. Estas la demandoj: "Ĉu ni plue rabas ĝian naturan trezoron, detruas la atmosferon, malpurigas oceanojn, aŭ ni provus malhelpi la katastrofon?

Nuntempe la Teron du miliardoj da tuno de industria defalaĵo kaj pli ol tricent kvindek milionoj da tunoj de danĝera balaaĵo premas. Al tio ni alkalkulu tiujn sepmil tunojn da nuklea rubo, kies kvanto ĉiujare kreskas kaj ni ne scias kion fari.

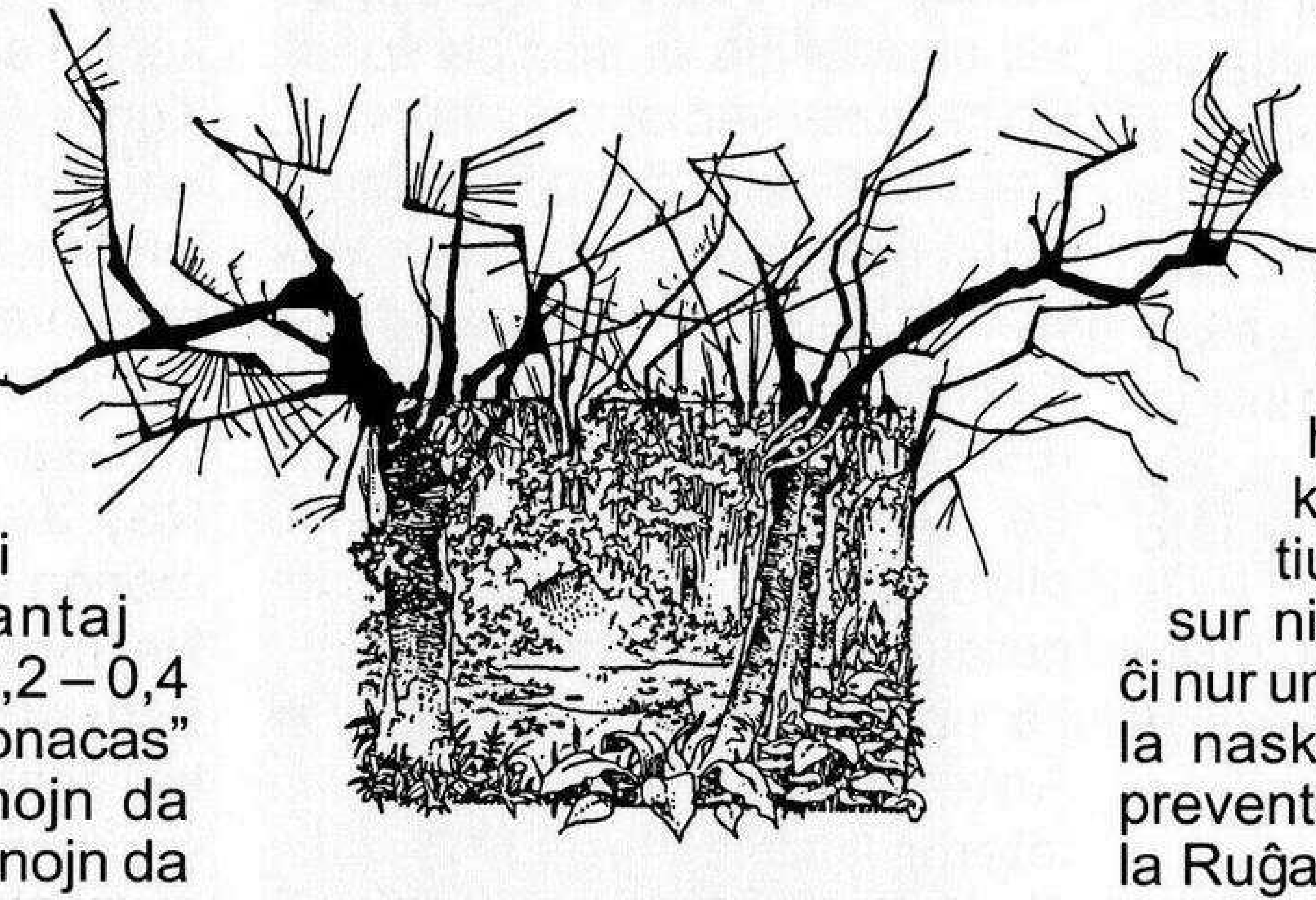

90% de tiuj materialoj produktas landoj de Eŭropa Unio. Ekzemple: en 1994 ĉiu loĝanto de Parizo forĵetis pli ol 1,5 kg. da balaaĵo, t.e. pli ol la duoblo de la jaro 1992. Tiu ĉi kvanto, pli malmulte en evoluantaj landoj, apenaŭ atingis 0,2 – 0,4 kg. Al nia planedo ni "donacas" ĉiutage dudek ses tunojn da miksitaĵoj kaj kvindek tunojn da industriaj defalaĵoj. Kelkaj grandurboj, kiel Lagoso, Meksikio aŭ Rio de Ĵanejro estas, strikte dirite, ĉirkaŭataj de "defalaĵmontoj". La rubaj deponejoj de Pekino okupas sescent hektarojn. Sekve spaco, pere de restaĵo estas ĉiam pli kaj pli poluciita; tiaj estas la aero, la grundakvo kaj la fekunda tero.

En la lastaj jaroj fariĝas ege granda la erozio. Pro ekspluatado de naturtrezoroj malpliiĝas la fekunda tero, dum la sekaj teritorioj plue dezertiĝas. En Afriko, Azio kaj Latin-Ameriko jam dezertiĝas tridek milionoj da kvadrataj kilometroj. En la plej endanĝerigitaj landoj citendas ekzemple Tunizio, kie ĉiujare malaperadas 10% da fekunda tero, sed ne pli bona estas la situacio ĉirkaŭ la Kaspia maro kaj Aral-lago aŭ en Jemeno, kie almenaŭ 7% de la fekunda tero estas ĉiujare perdita. Efektivigo de la haltig-proceza programo postulas ĉirkaŭ dudek jarojn kaj naŭdek miliardojn da dolaroj.

Kvar miliardojn da hektaroj de tero kovras arbaroj, el kiuj 1,2 miliardoj da hektaroj kreas la praarbaroj, kiuj donas rifuĝejon por pli ol duona miliardo da vegetaĵoj kaj animaloj. Laŭ la nuna tempo-rapideco, ĉiujare, malaperas 10-17 milionoj da hektaroj el praarboj.

La plej peza problemo ja estas la tielnomata "vitrodoma" fenomeno kaj la kresko de "ozontruo", kiu estas ankaŭ la sekvo de la homa nezorgemo. La homaro en ĉiu jaro elĵetas dudek tri miliardojn da tuno de karbo-dioksido en la aeron. Motivo estas la forbruligo de arbaroj, karbo, tergaso, petrolo (ŝtonoleo) kaj la trafiko. Pograde la plivarmigo de la atmosfero estas drama afero. Kiam tiu ĉi fenomeno duobliĝos, la temperaturo kreskos je 3,2°C; sekve de tio degelos la glacimontoj, altiĝos la marniveloj kaj pli grandajn teritoriojn konkeros oceanoj.

Ankaŭ la ultraviolaj radioj, la absorkapabla tavolo, kiu ŝirmas la teran vivon, alarme maldikiĝas kaj la truo super la polusaj regionoj pli kaj pli kreskas. Malgraŭ tio, ke en la jaro 1987 en Montrealo multaj landoj taskis al si, ke ĝis la jaro 2000 ili haltigos la uzadon de freono, ja estas dube, ĉu ili plenumos siajn promesojn.

Fine ni parolu pri la kresko de loĝantaro. Dum la 16ª jarcento 450 milionoj da homoj vivis sur nia terglobo; komence de la dudeka jarcento ĉi tiu nombro jam montras unu kaj duonon da miliardoj, kio ĝis la jaro 1950 jam kreskis je unu plia miliardo. Nuntempe 6 miliardoj da homoj vivas sur la tero kaj en 2050 la duoblo de tiu nombro interpremiĝos sur nia planedo. Kontraŭ tio ĉi nur unu solvo ekzistas: Bremsi la naskadon per drasta, racia prevento. Laŭ la observantoj de la Ruĝa Kruco, la programoj ne helpas, ĉar en la plimulto de subevoluintaj landoj la virinoj ne emas abdiki pri "bela bebo", aŭ apliki naskoreguladon.

Vere, ni ĝisvivis la duan jarmilon, sed ni estu singardaj, ni agadu ĉiam sobre, ĉar nia tero estas vere rompiĝema. Homaro vekiĝu!.•

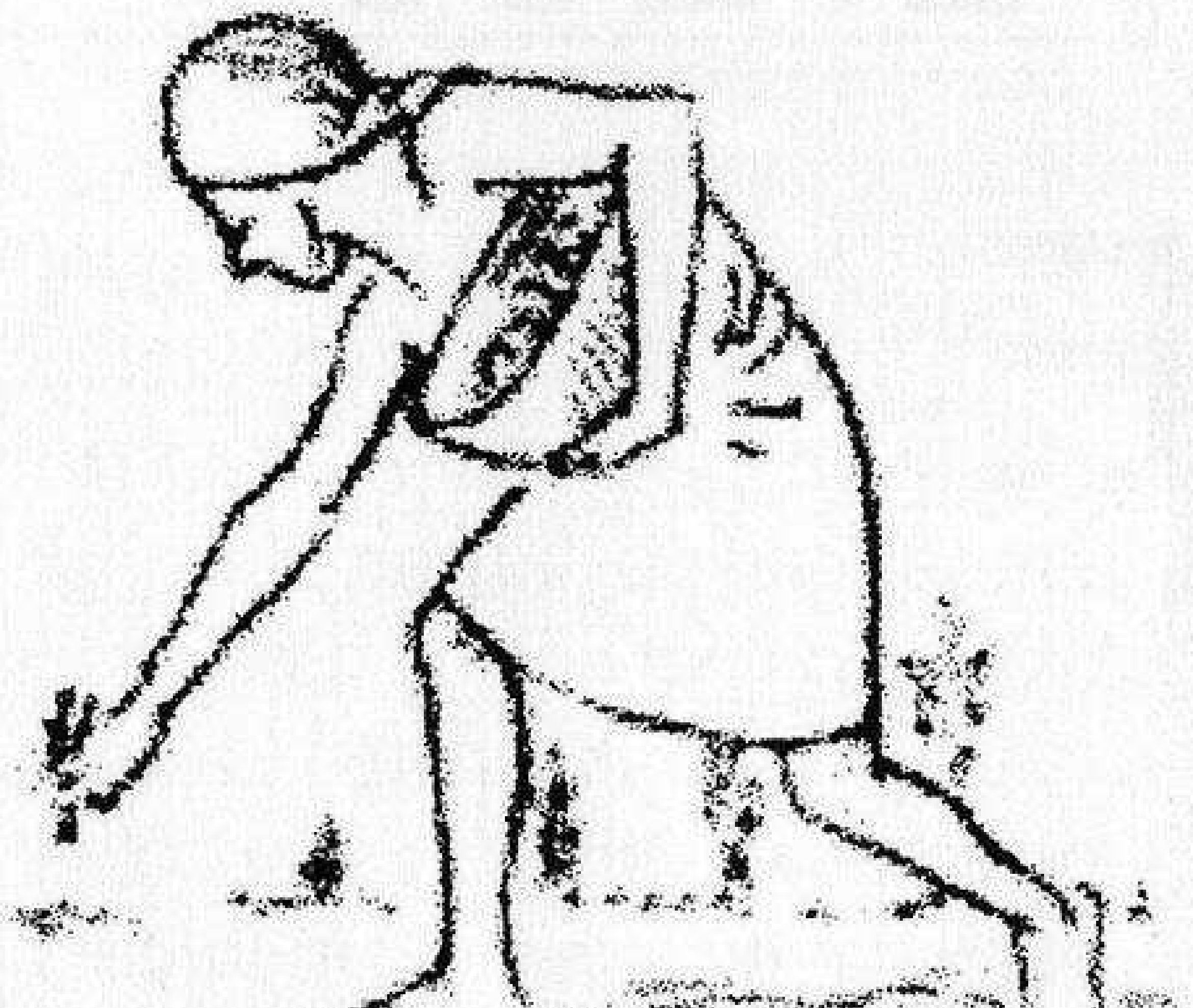

PARAIBO

Roberto da Silva Ribeiro

Paraibo estas malgranda ŝtato en Brazila Nordoriento (56.372 km2). El brazilaj ŝtatoj, estas malpli grandaj nur Alagoas kaj Serĵipe. Paraibo estas inter meridianoj okcidentaj 34º45'54" kaj 38º45'45" kaj inter sudaj paraleloj 6º02'12" kaj 8º19'18". Norde ĝi limigas ŝtaton Norda Rio-Grando, sude Pernambuko, okcidente Cearao kaj oriente Atlantiko. Ĝia pli alta monto estas Jabre (I.090m). En Paraibo estas pli ol 250 municipoj (pli ol Pernambuko kun Norda-Riogrando), ĝiaj ŝoseoj estas la plej bonaj en Nordoriento, pro tio, oni diras: "Se la ŝoseo estas bona, ni estas en Paraibo!"

Paraibo eriĝas je sep distriktoj (administraciaj eroj): Marbordo (4.316 km2), Piedmonto (5.428 km2), Brejo (2.239 km2), Borborema (21.923 km2), Sertão de Piranhas (13.460 km2) kaj Alto Sertão (9.006 km2). Ĉiuj distriktoj havas ĉefurbon, kiu havas publikajn universitatojn kaj ŝtatajn oficejojn. Pro tio, ĝenerale, homoj ne bezonas vojaĝi ĝis ŝtata ĉefurbo, João Pessoa, por studi aŭ solvi administraciajn problemojn.

Marbordo estas la plej malseka regiono de Paraibo. En ĝi oni kultivas sukerkanon, kokoson kaj tropikajn fruktojn, kiel ananason kaj bananon. Marbordo de Paraibo tre similas al turismbildoj pri tropikaj regionoj: belaj verd-bluaj plaĝoj, kelkaj arbaretoj kun ekzotikaj bestoj, homoj kun brunaj haŭtoj, ktp. Ĉefurbo de Marbordo estas João Pessoa (ankaŭ ĉefurbo de tuta ŝtato), la plej granda urbo en Paraibo (ĉirkaŭ 500.000 loĝantoj). En ĝi estas ankaŭ aliaj grandaj urboj: Cabedelo (havena urbo), Santa Rita, Bayeux kaj Mamanguape (industriaj urboj). Krome, estas multaj vizitindaj plaĝaj urbetoj, kiel Baía da Traição, Jacumã kaj Lucena, kie estas la nura naturista plaĝo en Brazila Nordoriento.

Piedmonto estas kampara regiono, ĝia ĉefurbo estas Guarabira. En Piedmonto oni kultivas sukerkanon kaj tropikajn fruktojn. Tie estas gravaj konfliktoj inter kamparanoj kaj terposedantoj, kaj oni povas vidi tra ĝi tendarojn de senteraj kamparanoj. Ĝi estas malriĉa regiono, kvankam la tero estas fertila kaj la pluvo ne mankas en la plej parto de la jaroj.

Proksime, oriente-okcidente, estas distrikto Brejo, kies ĉefurbo estas Areia. Ĝi havas la plej malnovan teatron en Paraibo, kaj ĝia popolo tre ŝatas artojn, ĉefe teatraĵon kaj muzikon. Brejo estas en montaro Borborema, pro tio, ĝia klimato estas la plej milda en brazila Nordoriento, kaj similas al klimato de urbo Florianópolis, ekzemple. Dum vintro, la meztemperaturo estas en Areia 8º C. Brejo estas ankaŭ malseka kaj fertila regiono, pro tio, en ĝi oni kultivas multajn tipojn da vegetaloj, kiel terpomon, karoton, brasikon, ktp. En Brejo, grundoj estas malgrandaj (0,5 ĝis 10 hektaroj). Brejo estas bela kampara regiono, en ĝi estas multaj vilaĝoj, mueldomoj, brandfarejoj kaj dikaj kamparanoj. En Brejo estas du urboj kiuj havas publikajn universitatojn: Areia kaj Bananeiras.

Borborema estas, kiel montras ĝia nomo, en supro de Borborema montaro, kiel Brejo, sed en okcidenta parto, kiu estas seka. Tie, agrikulturo estas ebla nur dum 3 aŭ 4 jaroj po jardeko. Dum malsekaj jaroj, oni plantas kotonon, sisalon, maizon kaj fazeolon. Industrio kaj bredado ebligas la konstantan homan loĝadon en tiu distrikto. Tie estis la plej antikvaj industrioj de Paraibo: paperfabrikoj, ŝuofabrikoj, teksaĵfabrikoj, ktp. Pro la ekonomia krizo, ĉi tiu regiono tre suferas labormankon kaj malfacilecojn.

Ĉefurbo de Borborema estas Campina Grande (ĉirkaŭ 300 000 loĝantoj), kiu havas pli ol dek mil studentojn en publikaj universitatoj, krom en unu privata altlernejo. Ĝiaj loĝantoj ŝatas nomi sian urbon "laboran ĉefurbon"de Paraibo, ĝis kelkaj jaroj antaŭe, tio estis plena vero, sed nuntempe, pro la ekonomia krizo, la graveco de la urbo malpligrandiĝas.

Finfine, estas la plensekaj distriktoj de Paraibo: Sertão de Piranhas (ĉefurbo Patos) kaj Alto Sertão (ĉefurbo Cajazeiras). Sertão de Piranhas havas du urbojn kun publikaj universitatoj: Souza kaj Patos. En tiuj regionoj, agrikulturo eblas nur po 2-3 jaroj en jardeko, sed la bredado kaj minejoj permesas la konstantan loĝadon en tiuj regionoj. Tie estas multaj minejoj je marmoro, konstru-ŝtonoj kaj tre valoraj ŝtonoj, kiel smeraldoj, turmalinoj, ametistoj, ktp. Oni akvumas 3%-n de Sertão de Piranhas, kaj pro la akvumado en tiuj urboj oni kultivas vinberojn kaj faras vinon kaj vinbrandon, kvankam la kvalito de tiaj trinkaĵoj ne estas sufiĉe bona por disvendado ekster Paraibo. La

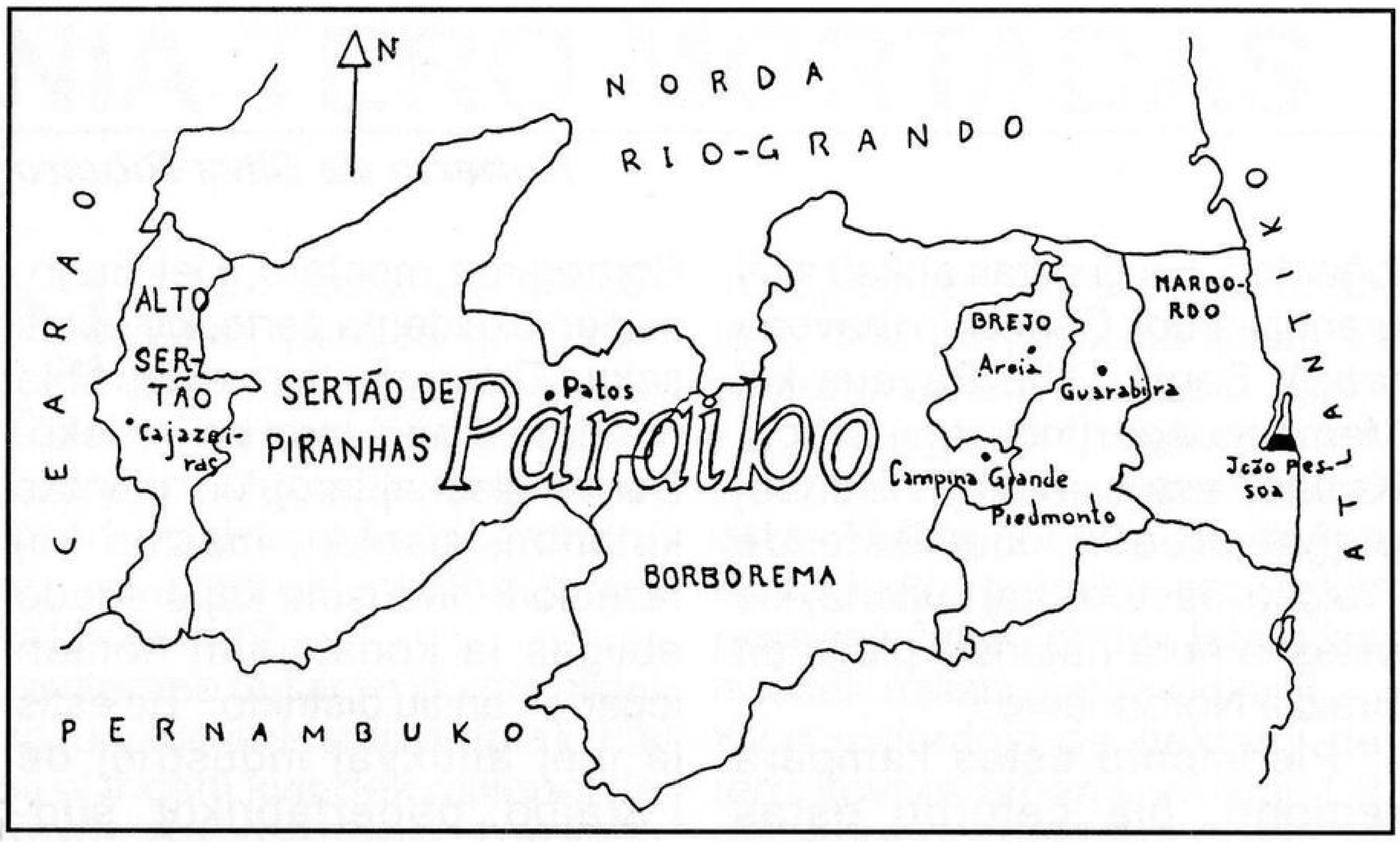

regiono produktas ankaŭ mielon, fromaĝon kaj kazeon tre bonajn, sed en malgranda kvanto.

Paraibo havas tro da problemoj krom la klimato, ĉefe sociaj problemoj. Socio en tiu ŝtato estas tre hierarkia: familia nomo eblas faciligi aŭ malfaciligi vivon de iu ajn. Antaŭjuĝo en Paraibo estas pli forta ol en aliaj lokoj de Brazilo, en multaj urboj oni ne vidas negrojn aŭ mulatojn. Brazilanoj el aliaj regionoj, tre surpriziĝas kiam ili vojaĝas tra Paraibo-internlando ĉar ili vidas multajn blondajn bluokulajn blankulojn kaj malmultajn mestizojn aŭ negrojn. Tiu surprizo estas des pli granda ĉar en Sudo de Brazilo oni konas la “paraibajn konstrulaborantojn”, negrojn, mestizojn kaj indiĝenojn, kiuj eliras Paraibo ĝuste ĉar ili ne sukcesas daŭre vivi tie pro la antŭjuĝo kaj pro la troa hierarkiemo de paraiba socio.

Malmultaj estas la riĉaĵoj de Paraibo, kiu estas la plej malriĉa el la brazilaj ŝtatoj, kaj tiuj riĉaĵoj estas maljuste distribuataj. Tio ĉi estas la ĉefa problemo de tiu ŝtato, sed ne nur de Paraibo, ne nur de Nordoriento, ĉi tio estas nia vera nacia problemo...•

VOJAĜO AL LA NORDAJ ARGENTINAJ PROVINCOJ

José do N. Marques

Por ni argentinoj, kiuj loĝas en la senfinaj ebenaĵoj de la bonaera provinco, la supreniro al nordaj provincoj, Tukumano, Salto, Jujujo estas profiti de naturplenaj pejzaĝoj kaj ĝui la plezuron, grimpadi la firstojn de ĉenmontaroj de Andoj.

Ni ekveturis de La Plata, tra la norda parto de bonaera provinco, trapasante la provincon Sankta Feo, Santiago de l’Estero, ĉiam suprenirante, por fine eniri en la provincon Sankta Mikaelo de Tukumano.

En ĝia turisma karto, oni ĝin konsideras tropika lando... kie la Naturo, fanfaronas pri ĝiaj festovestoj; kaj verdire, la Tukumana provinco disradias ĉiumomente multkoloron, en la verdo de siaj kultivejoj, kune kun miloj da kilometroj de sukerkanaj plantejoj, en la persikarbejoj, oranĝarbejoj, kaj en la parfumo de siaj citronarbejoj. La Tukumana provinco estas el imponaj montaroj, relative proksimaj de la ĉefurbo. Inter la Kalĉakiaj firstoj kaj Akonhiko, etendiĝas Valo de mirinda beleco, kiu estas la Aŭstrala enklavo plej grava de la antikva Imperio Inkaa, Tafi de l’Valo, penetri ĝin estas eniri en alian dimension. Unue pro la eksterordinara diverseco de la Naturo, poste pro la ŝoko de ĝia kultura riĉeco. La supreniro al la Valo, la plej granda de la Planedo, estas vera supreniro al mirindaĵo!... kvazaŭ oni estus enirinta en ŝanĝiĝintan Kontinenton.

La Parko de Menhiresoj kaj la Akvujego de l’Angostura, anoncanta la tujan alvenon de Tafi de l’Valo estas mirinda portiko de la Valoj Kalĉakioj.

Enirinte el la nordoriento, se oni transiras per dezerta pejzaĝo de la prepuno (Puno-nomo donita en Andoj al la malvarma zono de tro sekaj grundoj je altitudo de 3.000 ĝis 5.000 metroj) inter solenaj kardonegoj kaj arkeologiaj mintavoloj, kiu kaŭzas al ni fortan emocion. Plena je sonoj kaj regionaj parfumoj, Tafi de l’Valo, donacas al ni agrablajn vidindaĵojn el la ĉenmontaroj de Andoj.•

LA NAZO

Luis Fernando Veríssimo

Tradukis: Rogério Ferreira el "O Analista de Bagé"

Li estis dentisto, ege respektata. En sia kvardek-kelkajaraĝo, filino jam preskaŭ en fakultato. Serioza viro, sobra, sen surprizaj opinioj, sed kun solida reputacio kiel profesiulo kaj civitano. Iam li aperis hejme kun postiĉa nazo. Post la surprizego, la edzino kaj la filino ridetis kun ŝajnigita toleremo. Ĝi estis unu el tiaj kaŭĉukaj nazoj kun okulvitroj de nigra framo, brovoj kaj lipharoj, kiuj similigis la personon al Groucho Marx. Sed nia dentisto ne imitis al Groucho Marx. Li sidiĝis ĉe la tablo por tagmanĝo – li ĉiam tagmanĝis hejme – kun la kutima rekteco, silenta kaj iom distrita. Sed já kun postiĉa nazo.

-Kio estas tio? – demandis la edzino post la salato, ridetante malpli.

-Tio kio?

-Tiu nazo.

-Ha. Mi vidis ĝin en vitrino, eniris kaj aĉetis.

-Sed ĝuste vi, paĉjo...

Post la tagmanĝo li iris kuŝiĝi sur la sofo de la salono, kiel li faris ĉiutage. La edzino senpacienciĝis.

-Demetu tiun aferon.

-Kial?

-Ŝerco havu adekvatan momenton.

-Sed ĝi ne estas ŝerco.

Li siestis kun la kaŭĉuka nazo alte. Post duonhoro li stariĝis kaj sin direktis al la pordo. La edzino lin demandis:

-Kien vi iros?

-Kion tio signifas, kien mi iros? Mi reiros al la konsultejo.

-Sed kun tiu nazo?

-Mi ne komprenas vin – li diris, riproĉe rigardante ŝin tra la senlensa framo. –Se estus nova kravato vi nenion dirus. Nur ĉar estas nazo...

-Pensu pri la najbaroj. Pensu pri la klientoj.

La klientoj fakte ne komprenis la kaŭĉukan nazon. Ili ridis. ("Ĝuste vi, doktoro..."), faris demandojn, sed ĉe la fino de la konsulto ili estis scivolaj kaj eliris el la konsultejo duboplenaj.

-Ĉu li freneziĝis?

-Mi ne scias – respondis la akceptistino, kiu laboris kun li jam dek kvin jarojn. –Mi neniam vidis lin tia.

Tiun vesperon li duŝiĝis kiel li ĉiam faris antaŭ dormo. Poste li surmetis sian piĵamon kaj la postiĉan nazon, kaj iris enlitiĝi.

-Ĉu vi uzos tiun nazon en la lito? – demandis la edzino.

-Jes. Cetere, mi ne plu demetos ĉi tiun nazon.

-Sed kial?

-Kaj kial demeti?

Li baldaŭ ekdormis. La edzino trapasis la duonon de la nokto rigardante al la kaŭĉuka nazo. Frumatene ŝi ekploris mallaŭte. Li freneziĝis. Temas pri tio. Ĉio estis finiĝinta. Brila kariero, reputacio, nomo, perfekta familio, ĉio ŝanĝita pro postiĉa nazo.

-Paĉjo...

-Jes, mia filino.

-Ĉu ni povas interparoli?

-Kompreneble ke ni povas.

-Temas pri tiu via nazo...

-Mia nazo, denove? Sed ĉu vi ĉiuj pensas nur pri tio?

-Paĉjo, kiel ni ne pensus? Subite viro kia vi decidas uzi postiĉan nazon kaj volas ke neniu rimarku?

-La nazo estas mia kaj mi plu uzos ĝin.

-Sed, kial, paĉjo? Ĉu vi ne ekkonscias ke vi transformiĝis en la klaŭnon de la domturo? Mi ne povas plu alrigardi la najbarojn, pro honto. Panjo ne havas plu socian vivon.

-Ŝi ne havas ĉar ŝi ne volas...

-Kiel ŝi elirus sur straton kun iu viro de postiĉa nazo?

-Sed mi ne estas "iu viro". Estas mi. Ŝia edzo. Via patro. Mi daŭras la sama homo. Kaŭĉuka nazo faras nenian diferencon.

-Se ĝi ne faras diferencon, do kial ĝin uzi?

-Se ĝi ne faras diferencon, kial ĝin ne uzi?

-Sed, sed...

-Mia filino...

-Sufiĉe! Mi ne volas plu paroli. Vi ne estas plu mia patro!

Lia edzino kaj filino forlasis la hejmon. Li perdis ĉiujn klientojn. Lia akceptistino, kiu laboris kun li de dek kvin jaroj, petis pri eksiĝo. Ŝi ne sciis kion atendi de viro uzanta postiĉan nazon. Ŝi evitis proksimiĝi al li. Ŝi sendis la eksigopeton perpoŝte. Liaj plej intimaj amikoj, je lasta provo savi lian reputacion, konvinkis lin konsulti psikiatron.

-Vi ja konsentos –diris la psikiatro, post kiam li konkludis ke estas nenio erara ĉe li –ke via konduto estas iom stranga...

-Stranga estas la konduto de la aliaj! –li diris. –Mi restas la sama. Naŭdek du procento el mia

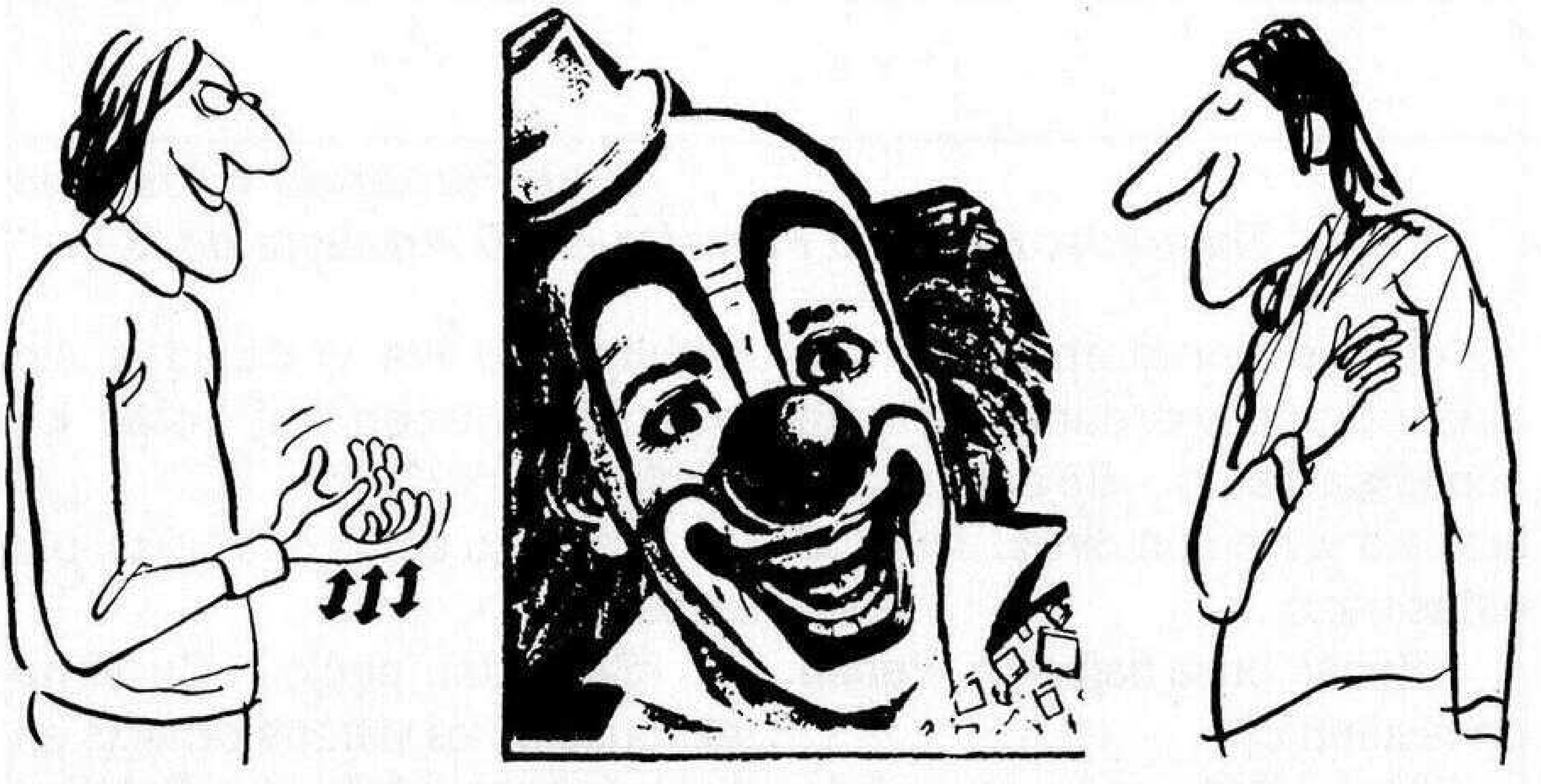

korpo plu restas kio ĝi estis antaŭe. Mi ne ŝanĝis mian manieron vestiĝi, aŭ pensi, aŭ konduti. Mi plu estas bonega dentisto, bona edzo, bona patro, paganto de impostoj, ano de la klubo de Fluminense, ĉio kiel antaŭe. Sed la personoj malamas la tutan ceteron pro ĉi tiu nazo. Simpla kaŭĉuka nazo. Ĉu do tio signifas ke mi ne estas mi, mi estas mia nazo?

-Nu... –diris la psikiatro. –Eble vi pravas...

Kion vi opinias, leganto? Ĉu li pravas? Kiel ajn, li ne rezignis. Li plu uzas la postiĉan nazon. Ĉar nun ne temas plu pri demando pri nazo. Nun temas pri demando pri principoj.•

KONSIDEROJ PRI GAZETARO KAJ ĴURNALISMO

Osvaldo Pires de Holanda

Anstataŭ paroli hodiaŭ pri juro, mi prezentas kelkajn konsiderojn pri alia mia fako: -la ĵurnalismo. Komence mi parolos pri la gazetaro kiu en malvasta senco rilatas nur al kio estas presita, kiel libroj, revuoj, ĵurnaloj, k.t.p. Sed, gazetaro en ampleksa senco rilatas al ĵurnalo kaj ĵurnalisto. Ĝi estas potenca forto jam nomata la kvara povo, ĉar flanke de la Ekzekutiva Povo, Leĝa Povo kaj Jura Povo, ĝi ankaŭ gvidas la popolon kelkfoje plibone kaj efike ol la propraj regantoj. Ĝi kapablas gvidi la publikan opinion por la bono aŭ la malbono.

Flanke de la radio kaj televido, pere de la propagando ĝi kreas kaj detruas politikajn reĝimojn kiel okazis en Italio, Germanio kaj lastatempe en Rusio.

La gazetaro estas la plej granda spirita forto kiun ni posedas, ĉar ĝi penetras en ĉiujn lokojn eĉ en lernejojn kaj en la televidon kiel sciate.

Bedaŭrinde dum la diktaturoj la gazetaro estas forto nur al la servo de la Ŝtato. Dum tiuj periodoj ĝi aperigas nur kion la cenzuro permesas laŭ deziro de la reganta povo kiu instruas la popolon al blinda obeo aŭ milito.

En nia lando, la gazetaro jam suferis kontrolon de la Ŝtato dum longaj periodoj de nia Historio, sed nuntempe feliĉe ĝi estas libera kaj pro tio la popolo iom post iom konscias pri siaj rajtoj kaj konsekvence ĝi komencas postuli la plenumon de la devoj de siaj reprezentantoj ĉe la parlamentoj.

En nia lando, nuntempe la manifestiĝo de la penso estas libera ekde kiam ĝi ne malrespektas la leĝon. La leĝo de la gazetaro garantias rajtojn kaj postulas devojn de la militanta ĵurnalisto.

Por ke la gazetaro estu vere utila al la interesoj de la popolo, ĝia grandega forto devas esti utiligata ĉiam en la defendo de legitimaj interesoj de la kolektiveco kaj neniam kontraŭ tiuj de la popolo.

Fine, la ĵurnalisto devas esti kuraĝa homo kiu ne timas alfronti la potenculojn en la defendo de la bonaj aferoj. Pri la gazetaro la fama juristo Rui Barbosa, asertis la jenon: “La gazetaro estas la fenestro per kiu la popoloj spiras la aeron de la libereco.”•

LASTAJ NOVAĴOJ PRI NIA KURSO PER RADIO KAJ KORESPONDADO

Sylla Chaves

Kun plezuro mi informas la uzantojn de nia CURSO BÁSICO DE ESPERANTO "Aŭdu kaj Lernu" (per radio, per korespondado kaj memlerna) ke ĝi tre baldaŭ estos komplete renovigita. Ĝi estis lanĉita antaŭ 20 jaroj, por tuja uzado en la korespondaj kursoj de BEL kaj en la elsendoj de Rádio Cultura el San-Paŭlo.

Ĝiaj nunaj ĉefaj uzantoj estas Esperanto-Asocio de San-Paŭlo (en sia koresponda kurso), Radio Sorokaba (kiu regule ĝin elsendas), Radio Rio-de-Ĵanejro (kiu lastatempe uzis ĝin trifoje) kaj Lar Fabiano de Cristo (kiu ĵus metis ĝin en sian programon per Radio Bandeirantes kaj kies helpo permesis la nunan plibonigon).

La unuaj paŝoj de tiu renovigo okazis en 1999. Tiam aperis la 4-a eldono de la lernolibro CURSO BÁSICO DE ESPERANTO, nun akompanata de DICIONÁRIO DO PRINCIPIANTE (eldonitaj de EASP). Tuj poste aperis sep libretoj de FACILAJ LEGAĴOJ (eldonitaj de AERĴ). Per tiu tutaĵo mi emfazigis la eblecon plonĝi en la legadon de Esperantaj libroj kaj revuoj tuj post baza kurso, sen neceso atendi pliajn kursojn (daŭriga, post-daŭriga ktp.)

Tiu vortaro enhavas ĉiujn radikojn, kiujn la revuo "Kontakto" prezentas kiel facilaj, plus 300 aliajn, egale urĝe lernindajn. Kaj (pli grave) akompanas ilin (kiel apartaj artikoloj) ankaŭ 1.700 kunmetaĵoj kaj derivaĵoj ofte trovataj skribe kaj parole (kiel ALIĜI, DEVENI, ELDONI, ESTRARANO, KUNSIDO, REGISTARO), kiujn novulo malfacile deĉifrus sola.

La sep facilaj legaĵoj permesas, ke la ĵus-lernintoj ekzercadu sen instruisto. La kvar unuaj prezentas ankaŭ portugallingvan tradukon por komparo. Al la neologismemaj veteranoj, kiuj malŝatas kunmetaĵojn kaj derivaĵojn, mi vete proponas senvortaran esperantigon de la jena titoleto "Suborno de funcionários públicos derruba governo". Ĝi aperas en la paĝo 32 de Facila legaĵo 2 (LA JUNA VERKISTO), kie enestas nur la 700 plej facilaj Esperantaj morfemoj.

La nuna plibonigo rilatas al la son-materialo. Ek de la komenco, la 20 lecionoj per radio estis ĉiam akireblaj en 6 kasedoj, kiuj taŭgis ne nur por la elsendoj per radio, sed ankaŭ por ĉiuj, kiuj volis havi ilin hejme por sia studado. Tiu 6-hora registrado aperos nun en tute nova vesto, en 6 novaj kasedoj kaj ankaŭ en 6 kompaktaj diskoj. La ne plu validaj informoj estis forigitaj, kaj anstataŭigitaj de aliaj, aktualigitaj. La origina matricaro, en bobenaj sonbendoj, estis ankoraŭ perfekta, kaj la novaj matricoj estas nun diĝitaj skatoletoj, kiujn teknikistoj nomas DAT.

Unu el tiuj son-unuoj (kasedo aŭ KD) enhavos la tutan Esperantan tekston de la kurso. La aliaj kvin enhavos po kvar lecionojn per radio. Kaj alia novaĵo estas, ke ĉiuj "skriptoj"(=kompletaj skribitaj tekstoj de la programoj) estos ankaŭ haveblaj en formo de senkovrila libreto. La interesitoj havos do du manierojn akiri sian sonmaterialon: 1) la kompleta kolekto, kun 6 kasedoj aŭ KD, kaj 2) la pli malmultekosta kolekto, kiu enhavos nur unu kasedon aŭ KD plus la kvin "skriptoj"de la 20 lecionoj.

Alia novaĵo eble plaĉos al la lokaj kluboj, kiuj havigos la elsendojn per loka radio: la lecionoj estos nun iomete malpli longaj (mezume 14-minutaj). Tio permesos, en 15-minutaj programoj, aldoni la lokan informon, kun la adreso de la loka organizaĵo, kie la lernomaterialo povos esti akirita.

Nia nuna plano estas, ke la novaj kasedoj kaj "skriptoj"estos akireblaj en la komenco de oktobro (interalie, en la san-paŭla renkontiĝo en Araraquara, la 14-an de oktobro). La KDj, pro teknikaj problemoj (kiuj postulas iron kaj revenon inter Rio kaj Manaus), aperos iom poste.

Kaj nun propono al tiuj, kiuj intencas plej rapide akiri miajn novajn kaj malnovajn materialojn. Krom viaj regulaj Esperantaj libro-servoj, vi ankaŭ povas KONTAKTI SOCIETON LORENZ, kiu povas akiri iun ajn eron el mia stoko en unu sola tago. La kialo estas, ke (danke al Lar Fabiano de Cristo) mia stokejo lokiĝas nun apud la sidejo de tiu societo, en strato Inválidos 34, en Rio.•

LA ĈEFEPISKOPO KAJ LA SEMINARIANO

João de Moura Fé

Lia ĉefepiskopa Moŝto Avelar Brandão Vilela estis ĉiam tre okupita. Tro malofte vizitis li la Seminarion Sankta Koro de Jesuo en Terezino. Tiutempe li ankoraŭ ne estis kardinalo. Sed io kaj iuj diris, ke li kreskos ĉe la Eklezia hierarkio. Eĉ oni flustris: “Eble nia ĉefepiskopo estos papo.”

Kiam la ĉefepiskopo iris en la seminarion, bonkore li benis unuope ĉiujn seminarianojn. Afable al ĉiuj li parolis vortojn, kiuj disradiis entuziasmon, fidon, konfidon. Li faris malgrandan predikon, uzante tiun elokventan, bonstilan esprimmanieron de li tiel propran, kaj kiu faris lin, tiuepoke, la plej grandan eklezian oratoron de la lando.

Mi ne memoras bone pri la jaro. Eble 1959. Tiam mi estis seminariano.

Jes, mi jam estis seminariano. Mi eniris en la seminarion, ĉar sincere mi deziris esti pastro. Kaj el tie mi eliris, ĉar mi ne plu tenis en la koro tiun deziron.

La klarigon mi faras pro tio: Kelkaj junuloj studis en semiario pro alia motivo, nome, ili estis iom devigitaj de la gepatroj, speciale de la patrinoj, kiuj havis sanktan volon: filon je servo de Jesuo per sacerdoteco.

Ĉe mi kaj ĉe mia familio, tio ne okazis. Miaj gepatroj metis min en seminarion, tial, ke tion de ili mi petis.

Decidinte per mi mem eliri el tiu kolegio, ĉe la fino de 1962, mi sciigis al miaj gepatroj pri la novaĵo. Ne demandinte pri la motivoj de mia decido, ili prizorgis alian lernejon por sia filo en Fortalezo, ĉefurbo de Cearao, por ke mia lernado ne havu interrompon.

Bone, ni revenu al la ĉefepiskopo. Foje li vizitis nin, kaj demandis al ĉiu el ni pri la jaro, en kiu ni deziras la sacerdotan ordinacion.

Ĉiuj seminarianoj enviciĝis por ricevi la benon de Lia Ĉefepiskopa Moŝto kaj respondi la supre diritan demandon. Ĉiu el ni kalkulis la nombron da jaroj, kiuj estis restantaj de la nuna jaro ĝis la jaro, en kiu oni finus la bezonatajn studojn.

Tian kalkulon mi jam faris. Mi ankoraŭ devus studi ok jarojn. Mi estis preta por respondi. Sed mi ne sciis ĉu la respondo elirus aŭ ne el la buŝo.

Ĝi estis la terura timo paroli kun superaj homoj. Precipe kun la ĉefepiskopo. Estis la senmotivaj timoj, kiuj ĉiam akompanis kaj akompanas min.

Alvenis mia momento, mia vico. Mi antaŭ la ĉefepiskopo:

-Kiam vi deziras fariĝi sacerdoto, mia kara knabo?

En tiu okazo – la kialon mi ne scias – mi respondis, sentime, konvinke, kuraĝe, senhezite:

-Hodiaŭ mem, se Via Ĉefepiskopa Moŝto tion decidos.

La ĉefepiskopo ridetis, parolis kelkajn vortojn pri mia “kuraĝo”, mia decido, mia preteco servi la Dian Majstron!

Sed la bezono ankoraŭ studi multajn jarojn... La reguloj de la Sankta Eklezio...

Kaj li ame benis min.

Estas momentoj en mia vivo, en kiuj mi volas esti decidema, kuraĝa. Momentoj, en kiuj mi restas en la mezo de la vojo, senmova, hezitema, enpensiĝa. La kunvojirantoj pasas...•

KIO ESTAS SUKCESO?

- En 4 jaroj sukceso estas se vi ne pisas en pantalonojn.
- En 12 jaroj sukceso estas se vi havas amikojn.
- En 20 jaroj sukceso estas se vi povas havi sekson.
- En 35 jaroj sukceso estas se vi havas bonan salajron.
- En 60 jaroj sukceso estas se vi povas havi sekson.
- En 70 jaroj sukceso estas se vi havas amikojn.
- En 80 jaroj sukceso estas se vi ne pisas en pantalonojn

El "EVENTOJ"

Ne nur recenzo:

BAGASOJ EN BAGASEJO

G. Ledon

S-ro Jason Gonçalves de Lima sendis al mi, por taksado, sian manuskripton “Aspectos Lingüísticos da Tradução de A Bagaceira para o Esperanto”. Temas pri ampleksa, kompara, erudicia studo, 184 paĝa, kiu analizas la tradukan laboron en Esperanto de “A Bagaceira” romano de la “klasikulo” el Paraibo, José Américo de Almeida laŭdire simpatianto de Esperanto. Tiun malfacilan tradukon, ne el la portugala, sed el preskaŭa dialekto, vera slango de nordoriento (Paraibo) faris nia akademiano Geraldo Mattos.

Mi konfesas ke, kvankam mi sufiĉe bone konas la popolan portugalan lingvon de Brazilo (mi uzas ĝin de 45 jaroj!) mi ne sukcesis legi, ĉefe bone kompreni la originalon, “A Bagaceira”. Male, pro Jason mi reprenis la tradukon de Geraldo kaj relegis la tuton en unu fluo nur. En vera Esperanto, en tiu Esperanto kiu transdonas la kosmopolitan spiriton pri la ekvivalenteco de la homaj valoroj en kiu ajn loko ni troviĝas. Per nia lingvo, paraibano devas esti kapabla kompreni, sorbi la legendojn, rakontojn de Ĉinio, same kiel ĉino povas fari la samon el Paraibo. Geraldo pruvas, ke tio estas ebla per lia traduko.

Evidente la precipe priskriba romano “La Bagasejo”enhavas monton da lokaj bestoj, plantoj ks. ne facile identigeblaj en la tuta mondo, tial glosaro solvas la problemon. Dum mia legado, mi kelke da fojoj konsultis PIV-on, temis pri vortoj el botaniko, biologio k.s., kiujn normala leganto rajtas ne koni. Ĝuste per legado, multe da legado, oni lernas, sed tion la esperantistoj ne kredas, en ties krokodilado. Geraldo en la antaŭparolo diras: “...la multaj necesaj neologismoj obstaklas la tujan komprenon de la teksto, kaj la ankoraŭa manko de familia Esperanto (...) donas al la teksto unutonan aspekton, kiun la originalo ne montras. Tiaj difektoj ne apartenas al la lingvo Esperanto, sed al la esperantistoj...”.

Sendube la traduko ne estas perfekta, ankaŭ Geraldo ellasis ne “internlandanismojn”sed kelkajn portugalismojn; aparte ŝoka estas la esprimo kiu aperas 3 aŭ 4 fojojn: “en termo de komparado”... sed per atenta kunteksta legado eĉ ĉino komprenos! Mi same opinias, ke kelkaj sugestoj de Jason estas trafaj, kaj aldonindaj en venontaj eldonoj, sed Geraldo nenion mistrafis kontraŭan al la fluo de la romano, kiu bone transdonas regionan aspekton de la brazila kulturo.

LA BAGASEJO
José Américo de Almeida
Fonto

Bedaŭrinde, la sufiĉe granda, interesa, serioza laboro de Jason nur povas veki allogon en fakaj fakultataj studoj aŭ por erudiciuloj kun limigo al portugala kaj esperanta lingvoj. Tio sendube detenos la eblecojn pri eldonado de la verko des pli ke, kiel ni scias, la tutmonda esperantista legantaro, hontinde, averaĝe ne preterpasas 300 aĉetantojn!

Jes, ni uzu nian lingvon, en nia familio, en nia idealo, sed ĉefe en ĉiuj agadoj, en nia kulturiĝo, en nia laboro, ĉie, ĉiam, ĉiel, nur tiel nia lingvo iĝos riĉa valoraĵo, ne plu neglektindaĵo, krokodilaĵo, fatraso, bagaso!.•

P.S. Legu: “La Bagasejo” romano de José Américo de Almeida, traduko de akademiano Geraldo Mattos – eldonis Fonto –1985 – 176 paĝoj – prezo R$14,00, ĉe BEL.

NDLR: Pri Paraibo legu ankaŭ je paĝo 5

ESPERANTA LITERATURO: ENKONDUKA TRARIGARDO

Floriano Pessoa

Literaturon oni povas difini kiel aron de skribaj verkoj de popolo, aŭ de popoloj uzantaj unu saman lingvon. Literaturo do konsistas el poemoj, romanoj, fabeloj, baladoj, noveloj, rakontoj, dramoj, tragedioj, komedioj, satiroj, eseoj, historio, biografioj, kritiko, paroladoj, sciencaj kaj didaktikaj verkoj.

Beletro estas literaturo rigardata el pure artisma vidpunkto.

Vastasence oni povas nomi literaturaj, eĉ la verkojn nur parole kaj tradicie transdonitajn de unu al alia generacio. Laŭ Edmond Privat, literaturo estas, por ĉiu lingvo, la beliga centro en kiun alfluas la sango por puriĝi kaj poste reflui en ĉiujn partojn de la vivanta korpo.

Pri la graveco de Literaturo por iu ajn lingvo, des pli por internacia komunikilo kiel Esperanto, oni apenaŭ bezonus emfazi: mi simple transskribos la ĉi-koncernan opinion de Zamenhof, Privat, Kalocsay, Auld kaj Tazio Carlevaro:

"La batalantoj por nia ideo jam longe konvinkiĝis, ke ĉiu nova grava verko, kiun ni povas montri al la publiko efikas sur ĝin pli, ol ĉiaj plej lertaj teoriaj paroloj... Sed kiam la konstanta kreskado de nia literaturo (kun ĝi ankaŭ la konstanta elasteco de la lingvo), iom post iom silentigos niajn nudavortajn malamikojn kaj malaperigos ĉian dubon pri la vivipoveco de nia lingvo, tiam vole-nevole, post unu aŭ post dek, aŭ post dudek kvin jaroj, la registaroj devos aliĝi al ni, kaj tiam "lingvo tutmonda"fariĝos fakto plenumita". (Zamenhof, "Originala Verkaro").

"Agadi per lernolibroj, anoncoj ktp. estas tre bone kaj necese; sed tio ĉi devas havi lokon apud la literaturo kaj ne anstataŭ la literaturo" (sama, samloke).

"Zamenhof instinkte sciis, ke lingvo devas esti literatura, aŭ ĝi estas nenio"(Auld, "Enkonduko en la originalan literaturon de Esperanto").

"La literaturo, kiun Zamenhof rigardis tiel grava por la lingvo, ke li nomis ĝin garantio de ties vivo, efektive fariĝis la batanta koro de Esperanto"(Kalocsay).

"Esperanto ligiĝis al beletro antaŭ ol ligiĝi al komerco kaj scienco. Tio donis al ĝiaj ankoraŭ infanaj strukturoj kulturajn kaj emociajn asociiĝojn, kiuj faciligis ĝian socian enradikiĝon"(Tazio Carlevaro, "Esperanto en Perspektivo").

"Kio faras popolon? La franca pensulo Ernest Renan ie skribis: "ke homoj formas unu popolon, tion faras ilia memoro pri l'grandaj aferoj komune faritaj kaj ilia volo plenumi novajn". Precize tiun memoron kaj tiun volon oni ĉe preskaŭ ĉiu linio povas ekvidi en tiuj komunaj poemoj (Privat parolas pri la unuaj beletraĵoj de Esperanto, nome la de Zamenhof). (Edmond Privat, "Pri Esperanta Literaturo").

Kontraste kun aliaj lingvoj, kies literatura fazo komenciĝis nur post jarcentoj aŭ jarmiloj da parola ĉiutaga uzado, Esperanto jam naskiĝis literatura. Fakte, eĉ antaŭ ĝia publikigo, en 1887, ankoraŭ en la periodo 1878/ 1881, jam Zamenhof tradukis poemojn kaj aliajn beletraĵojn en unu el la praformoj de lia lingvo-projekto, nome en Lingwe Universala-n (1878) kaj en pra-Esperanton.

Kiel kuriozaĵon ni menciu, ke la brazila poeto Geraldo Mattos verkis en pra-Esperanto almenaŭ du poemojn, "Sperento" kaj "Sutte Allá", el kiuj la lasta troviĝas en la "Esperanta Antologio"redaktita de William Auld.

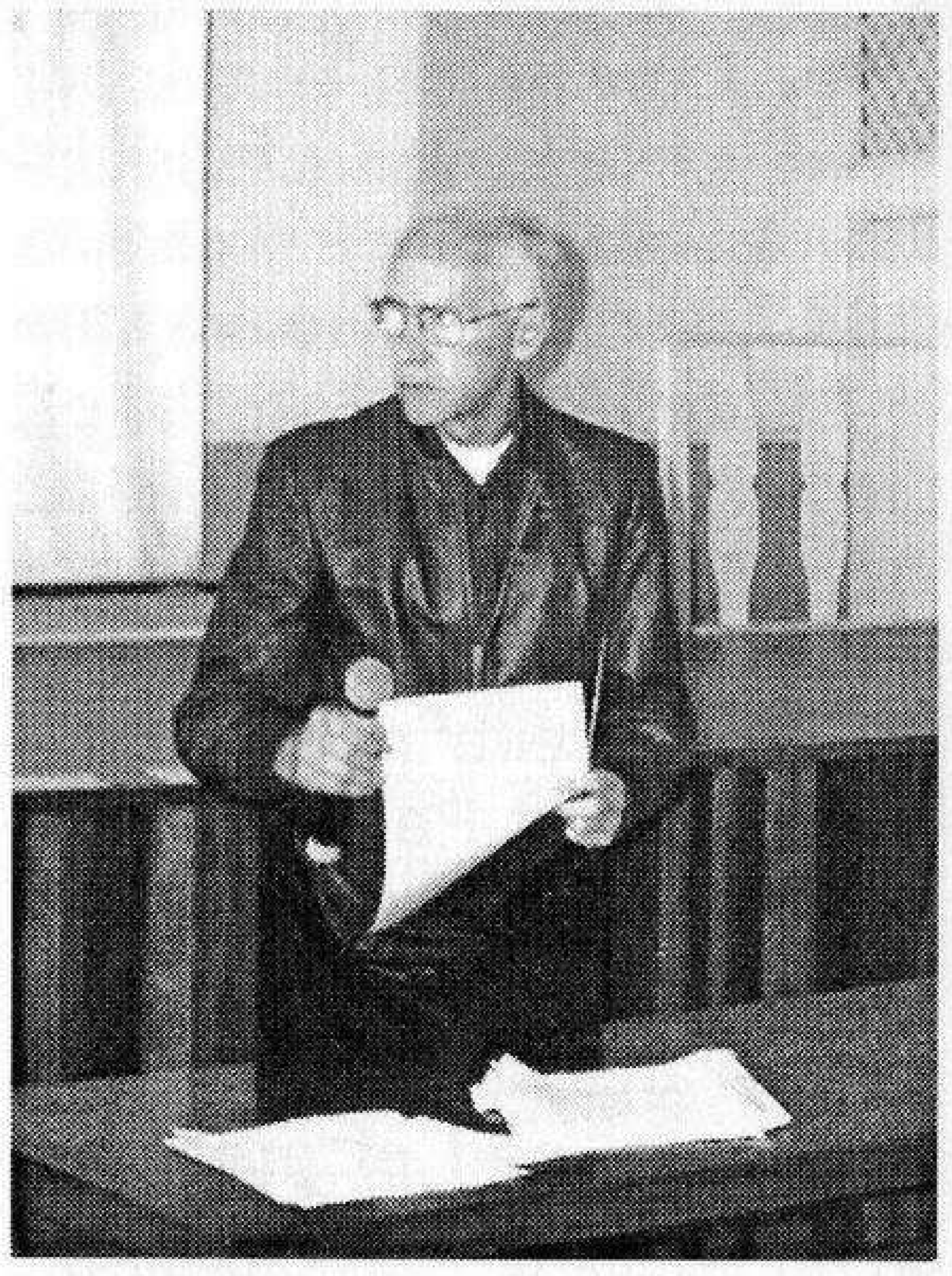

Malgraŭ antaŭjuĝoj de ĝiaj malamikoj, kaj eĉ de bonintencaj, sed misinformitaj simpatiantoj – laŭ kiuj Esperanto bone taŭgus kiel praktika ĉiutaga komunikilo sed ne kapablus esprimi nuancojn de alta literaturo – nia lingvo tamen montriĝis plene taŭga ankaŭ sur tiu ĉi pli rafinita kultura tereno, kiel abunde pruvas la riĉa rikolto de beletraĵoj, de la aperigo de la lingvo ĝis nun. Tion oni ŝuldas, ne nur al la fakto, ke Zamenhof intense literature elprovis la lingvon antaŭ ĝia publikigo, sed ankaŭ al tio, ke li havis la genian intuicion ne finpretigi la lingvon, sed lasi multon al aliaj verkistoj. La emocia rilato de la esperantistoj al la lingvo, la reganta etoso de fideleco kaj socia solidareco, komunaj persekutoj kaj suferoj – ĉio ĉi, laŭ William Auld, kontribuas al ĝia vivanteco – plej unika fenomeno, kiu permesas artan kreadon per lingvo artefarita.

La Esperantan Literaturon oni kutime dividas en tri periodojn: antaŭ la unua mondmilito, intermilita, kaj post la dua mondmilito. ①②③

KRONOGRAMO DE LA ESPERANTA LITERATURO

① La unuaj aperintaj verkoj inkluzivas ne nur lernolibron (Unua libro por rusoj) kaj ĝiajn aldonojn, sed – rimarkinde! – jam beletran verkon – "La neĝa blovado", tradukitan el la rusa de la pola pioniro Antoni Grabowski. Tio evidentigas, ke ĉe vera talento kaj povoscio de la lingvo, eblas traduki aŭ verki altan literaturon, malgraŭ la nuraj kelkcent radikoj de la tiutempa esperanta vortaro. Ni pripensu tion, kiam ni facilanime emos krei pliajn neologismojn.

En la unuaj dek du jaroj de Esperanto, jam Zamenhof tradukis "La batalo de l'vivo", de Dickens kaj "Hamleto", de Shakespeare. Grabowski, la unua homo kiu parolis kun Zamenhof en Esperanto, krom la "Neĝa Blovado", publikigis antologion de diversaŭtoraj poemoj – "La liro de la esperantistoj".

Sed por lerni lingvon oni bezonas, krom gramatiko kaj vortaro, ankaŭ modelojn de stilo. Jen kial, paralele kun Universala Vortaro kaj Ekzercaro, aperis en 1903 la "Fundamenta Krestomatio", pluraŭtora verko redaktita de Zamenhof, kaj "Esperantaj Prozaĵoj", kompilita de Louis de Beaufront.

La oficialan bazon por plua evoluo de la lingvo starigis la tiel nomata "Fundamento de Esperanto", enhavanta gramatikon, ekzercaron kaj universalan vortaron, kaj ankaŭ la Deklaracio pri la Esperantismo. Tiu dokumento estis oficiale aprobita dum la Unua Universala Kongreso de Esperanto, en Bulonjo-ĉe-Maro, 1905, kaj estas, ĝis hodiaŭ, rigardata kiel angulŝtono de nia lingvo.

Kaj ĉar Zamenhof plene konsciis la gravecon de beletro por plifirmigo de Esperanto, tial li streĉis siajn fortojn kaj malfruenokte tradukis majstroverkojn de la mondliteraturo: librojn el la Biblio, "La Revizoro, de Gogol, "Ifigenio", de Goethe, "La Rabistoj, de Schiller, "Georgo Dandin", de Molière, "Marta", de Orzesko, "Proverbaro"(internacia frazeologio, gravega por la prilaboro de la esperantaj idiotismoj), "Gimnazio", de Shalom Aleichem.

Siavice la pola kuracisto Kazimierz Bein (Kabe), apud Zamenhof la plej bona stilisto en Esperanto, elegante tradukis el sia patrinlingvo la romanon "La Faraono", de Boleslav Prus, kaj el pluraj polaj verkistoj faris "Polan Antologion".

Jam proksime de la Unua Mondmilito, aperis grava antologio de universala poezio, tradukita de Grabowski, "El parnaso de popoloj", la debuta poemaro de la juna Edmond Privat, "Tra l'silento", kaj la traduko, el la greka, de la Nova Testamento, fare de anglaj pastoroj.

La verkistoj samtempuloj de Zamenhof estis plejparte slavoj, kaj formis la "slavan skolon". La sviso Privat apartenas al la tiel nomata "franca skolo",grupo kiu aktivis, ĉefe en Parizo, en la unuaj dudek jaroj de ĉi tiu jarcento, kies ĉefaj membroj estis Carlo Bourlet, Teophile Cart, de Beaufront, Boirac, Valienne, René de Saussure, kaj kies torĉon poste transprenis Grosjean Maupin, Eugeno Adam (Lanti), Raymond Schwartz kaj Gaston Waringhien.

② Ĉe la fino de la Unua Periodo (1918) publikiĝis la pola nacia epopeo "Sinjoro Tadeo", de Adam Mickiewicz, en majstra traduko de Antoni Grabowski, kiu enblovis novan forton en la esperantan poezion, per enkonduko de originalaj kaj pli viglaj esprimrimedoj.

En 1920 aperas sur la literatura scenejo de Esperanto homo kiu fariĝis nia plej eminenta poeto: la hungaro Kolomano Kalocsay. Pri unu el liaj verkoj, diras William Auld, ke nian poezion oni povas dividi en du epokojn: antaŭ "Streĉita Kordo", kaj post "Streĉita Kordo" . Kalocsay debutis per "Mondo kaj Koro" kaj baldaŭ publikigis "La tragedio de l'homo", hungara ĉefverko de Imre Madach. Kromaj verkoj de Kalocsay: "Streĉita kordo" , "Lingvo, stilo, formo", "Plena Gramatiko de Esperanto"(kunlabore kun Waringhien), "Infero", el la Dia Komedio de Dante", "Parnasa Gvidlibro" (kun Waringhien kaj aliaj), "Sekretaj Sonetoj", sub la pseŭdonimo Peter Peneter,

K. Bein (Kabe)

N. Nekrasov

E. Mihalski

R. Schwartz

E. Adam (Lanti)

"Eterna Bukedo", antologio el plurnaciaj poemoj.

Post la morto de Zamenhof (1917), estis eldonitaj, el lia plumo, la "Fabeloj de Andersen"(1923), kaj la plena Malnova Testamento, el kiu kelkaj libroj estis antaŭe unuope aperintaj.

Rimarkindaj aldonoj al nia literaturo en la unuaj postmilitaj jaroj estas "Vivo de Zamenhof" kaj "Historio de Esperanto", de Privat; verkoj de Eŭgeno Adam (Lanti), fondinto de SAT. ("For la neŭtralismon!", "Manifesto de Sennaciistoj" ktp.), la romanoj "Abismoj" kaj "Saltego trans jarmiloj", de Jean Forge, la grava, kvankam ne finita "Enciklopedia Vortaro" de nia pionira esperantologo Eugen Wüster; la kolekto de originalaj tezoj, artikoloj, leteroj de Zamenhof, eldonita de Dietterle, la "Originala Verkaro", satiraj verkoj de Raymond Schwartz (inter ili "Verdkata Testamento"); poemaro de la rusa poeto Nikolao Hohlov ("La tajdo"), kaj tradukaj antologioj (kataluna, hungara, bulgara, belga, sveda, litova), kiuj formas veran trezoron de la internacia literaturo, ankaŭ de negrandaj landoj, kaj tipe karakterizas la rolon de Esperanto kiel kultura ponto inter popoloj.

De la "Budapeŝta skolo", kies ĉefa reprezentanto estis Kalocsay, estis lanĉita la viglastilaj verkoj de Julio Baghy, "La paĉjo", plej populara esperantisto post Zamenhof: "Preter la vivo", "La vagabondo kantas", "Viktimoj", "Sur sanga tero". Ankaŭ al la Budapeŝta Skolo ni dankas la aperigon de "Enciklopedio de Esperanto", redaktita de L.Kokeni, Vilmos Bleier kaj Sirĵaev. Al la franca skolo, la bonegan "Plenan Vortaron", redaktitan de Grosjean Maupin, ĉe instigo de Lanti kaj de SAT. La sovetan skolon formis interalie Miĥalski, la lingvisto Varankin kaj Hoĥlov.

De la norda skolo ni almenaŭ menciu la modelan svedan stiliston Stellan Engholm ("Homoj sur la tero") kaj Ferenc Szilagyi, hungaro loĝanta en Svedio ("Trans la fabeloceano").

③ De brazilaj aŭtoroj, la plimulto jam en la Tria Periodo, estas interalie menciindaj:

1920:"Amo per proverboj", de Arthur Azevedo, traduko de Couto Fernandes;

1937:"Veterano?": memoraĵoj de la pioniro Ismael Gomes Braga;

1941: "Diverskolora Bukedeto"- poemoj tradukitaj el 40 lingvoj, de F.V.Lorenz;

1942: "Bhagavad Gitâ", epopeo tradukita el la sanskrita lingvo, de F.V. Lorenz;

1943: "La libro de la Spiritoj", majstra traduko de la verko de Alan Kardec, fare de Porto Carreiro Neto;

1946: "La vidvineto", de José de Alencar, traduko de Porto Carreiro Neto;

1949: "Rui Barbosa", biografio de la eminenta juristo, politikisto kaj verkisto Rui Barbosa, laŭ Fernando Nery, en la originala stilo de Jozefo Joels.

Ĉe la fino de la 50-aj jaroj, enpaŝas la scenejon de la Esperanta beletro la brazilaj poetoj Sylla Chaves ("Animo Prisma"), Leopoldo Knoedt ("Elektitaj poemoj de Castro Alves") kaj Geraldo Mattos ("Miniaturoj", kiun sekvis, en 67/68, "Arĉoj" kaj "Ritmoj de Vivo"). En 1953 eldoniĝas "Antologio de brazilaj rakontoj (kolekto el 33 rakontoj de 33 aŭtoroj kaj 33 tradukintoj), sub aŭspicio de la Brazila Beletristika Akademio.

En tiu sama jardeko elstariĝas la verkoj:

"Retoriko", kaj "La Internacia Lingvo", de la eminenta oratoro kaj organizinto de la moderna esperanto-movado, la kroata profesoro de internacia juro, d-ro Ivo Lapenna.

"Kvaropo", debuta libro de poetoj el la skota skolo (Auld, Dinwoodie, Francis kaj Rossetti). "Kontralte", de la eksterordinare brila poetino Marjorie Boulton.

La brazilano Luis da Costa Porto Carreiro Neto, mekanik-elektra kaj kemia inĝeniero, katedra profesoro ĉe la tiama Universitato de Brazilo, estas tutmonde konata kiel unu el la plej kompetentaj esperantologoj, klasika stilisto kaj profunda konanto de la zamenhofa lingvo.

Plie menciindas, en tiu sama epoko, "Esperanta Antologio", poem-kolekto redaktita de William Auld; "Ezopa Sago", versa adapto de Ezopaj fabloj, far Kalocsay; "La floroj de l'malbono"(Baudelaire), traduko de Kalocsay kaj Waringhien; "Eseoj I-Beletro", unua volumo el la monumenta serio de nia ĉefa eseisto kaj klera esperantologo Gaston Waringhien, kiu ankaŭ kompilis, komentis kaj editoris la "Leteroj de Zamenhof".

Pliaj kontribuoj de brazilaj verkistoj en la 70-aj jaroj: "Por pli bona mondo", dulingva libro de Sylla Chaves; "La Luzidoj", brile tradukita de Leopoldo Knoedt; "Kanaano", de Graça Aranha, en traduko de la pioniro Caetano Coutinho.

En la lastaj du jardekoj (80/90) krome elstariĝis: "La danĝera lingvo"(Ulrich Lins), priskribanta persekutojn kontraŭ Esperanto; "Faktoj kaj Fantazioj"(legolibro por progresintoj, de Marjorie Boulton); "Cent jaroj da soleco"(Gabriel Garcia Marquez, trad. Fernando de Diego); "Don Kiĥoto"(Cervantes, trad. Fernando de Diego); "Nova Esperanta Krestomatio" (redaktita de W.Auld); "Robaijoj"(de Omar Kajjam, el la persa, tradukita de Waringhien); "La Metamorfozo"(Kafka, trad. Maŭro Nervi). Fine, la utilega "Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto", nia nemalhavebla PIV.

Malgraŭ ilia eksterduba graveco, ni ne pritraktos nun nian literaturon de la fakoj scienca/teknika, didaktika, historia kaj teatra, nek nian gazetaron.

PRI LA 'FABELOJ DE ANDERSEN'

Paulo Sérgio Viana

La 'Fabeloj de Andersen' estas magia, sorĉa libro. Universala kaptilo, tra kies paĝoj neniu leganto pasas indiferente. Oni ĝenerale konsideras ĝin porinfana verko, sed tio estas tre kontestebla klasigo, je ĉiu ago oni certe emociiĝas de ĝiaj fantazioj, kvankam malsame en ĉiu vivmomento.

Kial Zamenhof decidis traduki la 'Fabeloj'n, anstataŭ iun alian verkon el la vasta universala trezoro? Entute, la demando pri la elektoj de Zamenhof koncerne verkojn por traduko meritus kuraĝan analizon de psikologo-beletristo. Tamen, pri la elekto de la 'Fabeloj' verŝajne neniu kontestus.

Eĉ la signifo de tradukoj ene de la Zamenhofa verkaro kaj de la unuaj tempoj de la Esperanto-movado akiris dimension, pri kiu la nuntempa esperantisto apenaŭ klare konscias. Ĉe la nacilingvaj eldonaĵoj (almenaŭ en Brazilo), tradukistoj ne ĝuas grandan estimon; oni rimarkas ilian ekziston nur okaze de plendaj kritikoj. Nur lastatempe oni mencias la nomon de tradukistoj en la recenzoj en brazilaj magazinoj. Plej ofte nekonata restas la traduka laboro de altrangaj famuloj, nome Carlos Drummond de Andrade, Mário Quintana, Lia Luft kaj eĉ la portugalo Eça de Queiroz.

Rilate Esperanton, okazis la malo. Pro la neceso montri al la skeptika mondo (Ĉefe al la arogantaj intelektuloj, ke la lingvo taŭge esprimas ĉiajn sentojn kaj pensojn, foje eĉ pli riĉe ol naciaj lingvoj, tial Zamenhof kaj la unuaj aŭtoroj fervore sin dediĉis al tradukado - kaj tiu materialo fariĝis esenca bazo por ĝia vivanta animo. La Biblio estas tipa ekzemplo, kaj nepre same la 'Fabelo'. Tial oni devas draste rekomendi, ke la Esperantista popolo - en la nuna mondo inundita kaj obsedita de komputiloj - neniam ĉesu sorbi el tia riĉa fonto la spiriton de nia lingvo.

Ankaŭ kiel tradukisto Zamenhof estis mirinda fenomeno. Oni rememoru lian malfacilan vivon de neriĉa kuracisto, kiu disponis nur la vesperojn por labori por Esperanto; oni flankenlasu por momento la altan kvaliton de lia tradukarto; oni konsideru ĉiajn aliajn okupojn (inkluzive de la vasta korespondado) en organizado de la movado. Oni nur atente rigardu la liston de liaj tradukaĵoj, laŭ kronologio La Batalo de l'Vivo (Dickens); Hamleto (Shakespeare); La Revizoro (Gogol); La Predikanto, Georgo Dandin (Molière); Ifigenio en Taŭrido (Goethe); La Rabisto (Schiller); La Psalmaro, La Rabeno de Baĥaraĥ (Heine); La Gimnazio (Alejhem); Marta (Orzesko); La Proverbaro, Genezo, Eliro, Levidoj, Nombroj, Readmono. Kiam li mortis, restis pretaj la tuta 'Malnova Testamento' kaj la 'Fabeloj de Andersen'. Ĉi-lasta estis ŝajne lia lasta tradukaĵo, publikigita nur en 1923, 1932 kaj 1963. Ĉi tiu kurioza sinsekvo de tekstoj kaj aŭtoroj iom montras la personecon de la tradukinto: homo pli inklina al milda seriozeco ol al komedio, kaj eĉ kiam temas pri komedio, ĉiam kun pensiga fono. Traleginte la tuton, neniu eĉ plej rigida skeptikulo povus daŭre dubi pri la taŭgeco de Esperanto.

Denove: kial Zamenhof elektis la 'Fabeloj'n?

Hans Christian Andersen estis dano, kiu spertis famon dum sia vivo (1805-1875). Li estis amiko de reĝoj kaj de famuloj, kiaj V. Hugo, C. Dickens, Wagner kaj Liszt. Lia vera pasio estis teatro, kaj li klopodis verki dramojn, sensukcese. Same preskaŭ nekonataj restis liaj malmultaj romanoj. Magian rezulton li atingis fine per siaj rakontoj, kiuj fariĝis universala modelo, inspirfonto kaj elemento en ia psiĥa universo de preskaŭ ĉiuj ni. Oni povas supozi, ke la karakterizaĵoj de la verko kaptis ankaŭ la kreinton de Esperanto. La lingvaĵo estas sufiĉe simpla, sed nur ŝajne naiva, fakte ĝi tamen ofte postulas precizecon kaj subtilecon. La situacioj estas ege variaj, kaj la emocioj intensaj kaj surprize skuaj, se oni atendas porinfanan libron: foje krudaj (ekz. Soldato dehakas la kapon de sorĉistino en La Fajrilo; foje kruelaj (ekz. Frato senkapigas

la amaton de la fratino, en La Elfo de la Rozoj); foje suferaj (ekz. La kristnaska nokto de la Knabineto kun Alumetoj); foje ironiaj (ekz. En La Novaj Vestoj de la Reĝo). Tia riĉeco certe konvenis por elprovi la taŭgecon de Esperanto. Des pli ĉar temas pri tutmonde konata verko, kiu iel skeptike kaptas la subkonsciajn sentojn de ĉiu homo en la mondo la figuroj de Andersen influas nian menson iom simile al la folkloraj mitoj kaj legendaj estuloj - 'Saci', 'Pedro Malazarte', 'Negrinho do Pastoreio' kaj la indianaj pramitoj. Facile oni ricevas la raporton de maturaj, kleraj homoj, kiuj ekploris dum legado de iuj el la fabeloj. Tial oni povus konsideri la elekton de 'Fabeloj de Andersen' kroma flanko de la genieco de Zamenhof.

Ene de la Esperanta literaturo, ĝi fariĝis elstara marko. Mi ne hezitus meti ĝin flanke de 'La Malnova Testamento'. Temas pri du fortikaj kolonoj. La lingvaĵo estas matura, la stilo modela, flua kiel originalaĵo. Frukto el la plej talenta Zamenhof. Sur preskaŭ ĉiu paĝo oni trovas kuriozajn, ekvilibrajn, foje aŭdacajn traduksolvojn kaj efektojn. Jen kelkaj frazoj kaj esprimoj elplukitaj sen specifa celo:

'... kuru rapide, prenu la piedojn en la manojn'(p.11)
'... cikonio certe ne (...) mordos min je la piedoj' (p.15)
'... duono da horo'(p/24); 'duono de regno' (p.159)
'... Vi iros hodiaŭ en la nokto al balo.' (p.33)
'... Larmoj aperis en siaj okuloj.' (p.48)
'... Kia estas via nomo? (...Amoro)' (p.56)
'... fermita senŝlose'(p.62)
'... la tuta urbo estis iluminita' (p.79)
'... la plej bele; 'la plej oportune'; 'la plej longe; 'la plej multe'
'... ĉi ne estas akvo';'ĉi mi estas'; 'ĉi ni estas'
'... sur sia unu piedo...' (p.154)
'... kunkunfaldis; kunkunpreni; kunkunŝovelis; kunkuntenis; kunkunrulitan;
kunkungluus'
'... nejuna elfknabino'(p.334,335.339)

La legado de la 'Fabeloj de Andersen', en Esperanta versio, estas ĝuinda sperto koncerne la lingvon kaj la enhavon. Ĝi ankoraŭfoje montras la altnivelan artiston Zamenhof, kiu uzis sian lingvon en suka maniero, multe super la postuloj de nura logikeco kaj gra-matikemo. Profunda leciono por puristoj kaj nepuristoj. La plej efika 'supera kurso' de Esperanto, kiun oni povus rekomendi. Ĉiu konscienca Esperantisto nepre legu kaj relegu ĝin - jen bela maniero omaĝi la Majstron.•

DEZIRAS KORESPONDI

NATURTERAPIO: Mi estas korea esperantisto, 42-jara, fraŭla viro, dezirante interŝanĝi kun BR-enlandanoj esperantistaj, opiniojn pri diversaj temoj, interrete. Mia profesio estas majstro de natur-terapio kaj nenopunkturo, kiu estas unika akupunkturo mia. Ofte mi loĝas en Hispanio, kie mi havas lernantojn krome olupiĝas pri rilate konsulton pri golfludo. Mi deziras viziti iam vian landon kaj disvastigi mian terapion tie. Mi pretas senkoste kuraci kaj helpi malsanulojn vialandajn. Mia loĝloko estas Seoul, Koreio kaj mia retpoŝta adreso estas: oshoaum8@yahoo.co.kr kaj/aŭ oshoaum@nexter.com -

ABELISTO: Mi petas publikigi la informon, ke mi estas abelisto kaj deziras korespondi kun abelistoj el la tuta mondo. Adreso: Boris Angelov.
Bul.Bulgarija" 15.
4700 SMOLJAN, BULGARIO.

HUMURO

Tri vendejoj situas unu apud la alia. La mastro de la dekstra vendejo pendigis la ŝildon: "Ni havas la plej malaltajn prezojn". La mastro de la maldekstra vendejo pendigis la ŝildon: "Ni havas la plej kvalitajn varojn". La mastro de la meza vendejo pensis kaj pendigis la ŝildon: "La ĉefa eniro estas ĉi tie".

•–•

Maljuna ĉasisto admiras:
– Vi ne povas imagi, kiom neordinare saĝas mia hundo! Tio estas fenomeno!
– Mi jam rimarkis, - respondas la dua ĉasisto, - ĉiufoje, kiam vi prepariĝas pafi, via hundo kaŝiĝas malantaŭ la plej dika arbo...

EL LA LETERKESTO

-MANKAS NUR 63.072.000 KOR-BATOJ!... *(skribis Amarílio en julio,2000):*Post du jaroj okazos en Fortaleza la 87ª UK de E-º. Dio helpu al ni lerte kaj kuraĝe elteni tiun tro gravan kaj pezan respondecon! Mankas 24 monatoj, 730 tagoj, 17.520 horoj, 1.051.200 minutoj, 63.072.000 sekundoj... Ho, jes, mankas nur sesdek trimilionoj sepdek dumil batoj de niaj koroj!... Ĉu longa atendado? – Ne, tute ne, ĉar la senĉesa beno de la Inĝeniero de l'Universo ĉiutage mallongigas nian marŝadon, survoje al la giganta farenda tasko. Al nia tutmonda samideanaro de nun mi elkore konsilas nepre partopreni la 87-ªn UK, en Fortaleza. Kial? Unue, ĉar UK en tropika lando devigas ĉies korojn bati pli varme... Due, ĉar nia popolo estas ege gastama... Trie, ĉar en Fortaleza kaj ĉirkaŭaĵo elstaras la plej riĉaj brazilaj popolartaĵoj... Kvare, ĉar paradizaj marbordoj vin atendas vid-al-vide al plurkoloraj flosoj serene velveturantaj sur tepidaj verdaj ondoj! "Cearaa Samideano", oficiala organo de Cearaa Esperanto-Asocio informis, ke la ĉefaj preparlaboroj antaŭen marŝas. Mi petegas ne maltrankviliĝu, ĉar la 87-ª UK, 3-10/8/2002, fulmotondre alproksimiĝas, kredu!... Tamen... sufiĉas ke vi, tagon post tago, ekde la 3-ª de aŭgusto 2000, trankvile kalkulu 63.072.000 batojn de via koro!... Kaj mi sincere esperas, ke via rigora kontrolo ne lacigos vin... Bonan Vojaĝon!!!Vin kisas la Paĉjo Kristnasko de Baĥa-do-Garsas, Amarílio Hevia de Carvalho, Caixa Postal 246. 78600-000,Barra do Garças,MT. (NB: Se vi kuraĝos aperigi mian "majstroverkon"(!...), bv. ne forgesu ankaŭ aperigi mian adreson, por ke la legantoj demokrate rajtu min pafi...)

-BRUMADINHO ESPERANTO-KLUBO.
Ni ŝatus sciigon pri nia ekstarta agado kluba, por kies malgranda biblioteko ni petas donacon de libroj, revuoj, ktp. kion jam plenumis S-roj Onésimo da Costa Faria kaj Dildermando Teixeira, al kiuj ni publike dankas.Adreso:Rua Amaro Andrade, 60, São Conrado. 35460-000 Brumadinho, MG.

- ESPERANTISTA BATALANTO
Al S-ro Eléus Leonardo de Sá, Ilhéus-BA, ni deziras publike danki la oftajn, riĉenhavajn sciigojn de aktiveco dediĉita al E-o, kies nomo foje ne estis citita pro redaktoraj principoj resumaj, tamen rekone kaj sincere admirata.•

BR - EVENTOJ

14-15/10/2000: 22-ª E-RENKONTIĜO DE ŜTATO SAN-PAŬLO KAJ 2-ª SUDORIENTA E-RENKON-TIĜO. Araraquara, SP. Temo: "Nova Jarcento: Novaj solvoj por Esperanto?"

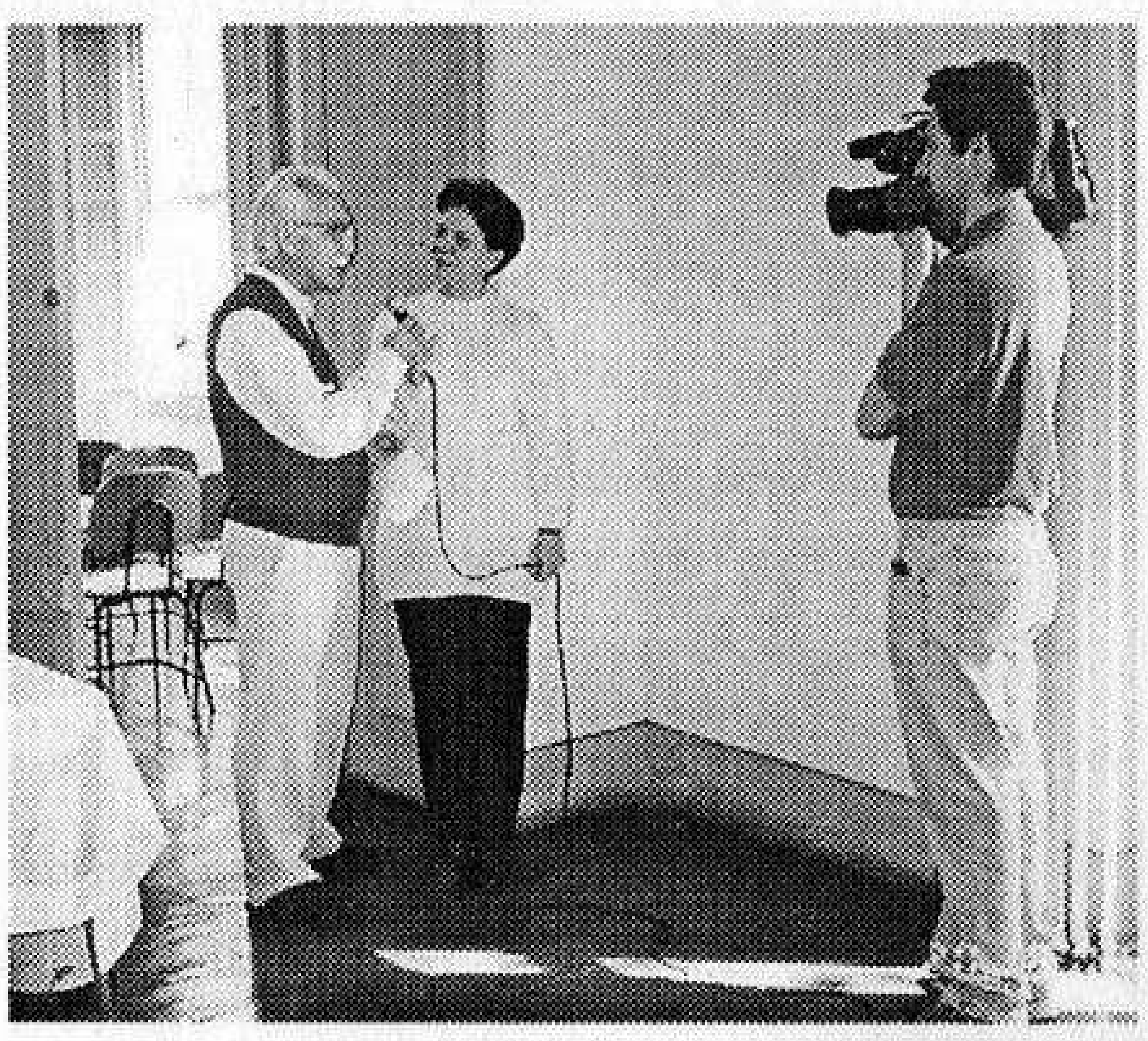

La bildoj - En Lorena - SP - Intervjuo kun P. S. Viana, la anaro preta por lunĉi...

19-11-2000: 42-ª E-RENKONTIĜO DE SUDPARAIBA VALO, En Barra Mansa, RJ.

15-20/7/2001: 37-ª BRAZILA KONGRESO DE ESPERANTO, Brasília, DF. Temo: "Dialogo Oriento kaj Okcidento: la rolo de Esperanto."

3-10/8/2002: 87-ª UK, Fortaleza, CE. Prezidanto: Wandemberg Ribeiro Morais, Vic-Prezidanto: Paulo Amorim Cardoso, 1-ª Sekre-tario: Michelson Sávio Hebster Moura, 2-ª Sekretario: Francisco Assis Caetano, 2-ª Kasisto: Antônio José da Silva.

22/10/2000: 7-ª E-RENKONTIĜO DE GRANDA RIO.

AMERIKA AGADO

Brazilo respondecis pri la organizado de la ĉi-jara Amerika Budo dum la UK-Tel-Avivo, kunordige de la Komisionano James R. Piton, ankaŭ redaktanto de "AktivAmeriko", kaj kunlabore de amerikaj reprezentantoj.

ANONCETOJ

ESPERANTO KAJ TURISMO

Ĉu mi povas utiligi Esperanton en la turismo-industrio? Mi kiel irana esperantisto, kiun turismo tre interesas, klopodas plu disvastigi la aplikadon de E-º en la turismo-industrion inter Irano kaj aliaj landoj, enkadre de vojaĝturista agentejo en Teherano. Mi serĉas kontakteblecojn (ekz. E-poŝto, Tel/faks-numero, ktp.) kun aktivaj kaj interesiĝantaj agentejoj, personoj, ktp. en via lando por kunlabori kun mi en tiu kampo. Dankas Sadegh Karami. Adresoj: Amin Tour & Travel Agency, P.O,Box 155, IR-13185, Teheran. Tel. +98 21 8728612-14. Fakso: +98 21 8728550. E-poŝto: AminAir@systemgroup.net http://www.AMINTOURS.COM

VELNAVIGADO

Mi estas instruisto de eduka sporto krom tio mi estas posedanto de jaĥta, kapitana diplomo. Mi volus ekkoni iun, kiu interesiĝas pri velnavigado por povi komune veladi tra la maro. Mi serĉas okupon kiel velŝipestro, mi ne estas fumanto, krom tio mi interesiĝas pri fotografado.
Wieslaw Michalak, Wallenroda 7/43. 20-607 Lublin. Pollando.

INTERNACIA FOTOKONKURSO

Post la sukcesaj konkursoj en 1998 kaj 1999 la redakcio de "La Ondo de Esperanto"kaj Urala Esperantista Societo (UES) denove invitas al partopreno en la Internacia Fotokonkurso, ne ligita al deviga temo. Rajtas partopreni ĉiu, deziranta fotemulo amatora aŭ profesia , per maksimume kvin fotoj, minimuma formato 10x15 cm. , koloraj aŭ nigra-blankaj, kun iu ajn formato. Oni sendu unuekzemplere al "La Ondo de Esperanto" (RU-620077 Jekaterinburg-77, ab.já..67, Ruslando), ĝis antaŭ la 15-an de decembro, 2000. La konkursaĵoj estu subskribitaj per pseŭdonimo. En aparta koverto devas esti enmetita slipo kun la pseŭdonimo, aŭtenta nomo kaj poŝta adreso de la aŭtoro. Eblas aldono de titolo aŭ klariga noto al la fotoj.Ne rajtas partopreno de jam premiitaj aŭ publikigitaj fotoj. 1ª premio: du minimumaj ruslandaj monataj salajroj kaj abono al "La Ondo de Esperanto"; 2ª premio: unu minimuma ruslanda monata salajro kaj abono al "La Ondo de Esperanto". 3ª premio: abono al "La Ondo de Esperanto". Specialan premion (libroj en la Urala libro-servo kontrau ekvivalento de unu minimuma ruslanda salajro)ricevos la plej bona foto teme ligita kun esperanto. Ĉiu premiito ricevos diplomon. Ruslandaj laŭreatoj ricevos monpremiojn en ruslandaj rubloj. Alilandaj laŭreatoj ricevos la monpremion per la kontosistemo de UEA en eŭroj. La organizantoj rezervas al si la rajton ĝis la 31ª de decembro 2002 uzi la ricevitajn fotojn en papera kaj elektronika formo kaj en ekspozicioj. Adreso: RU-620014, Jekaterinburg-14, p.k.162, Ruslando. Retadreso: <sezonoj@mail.ru>

MOVADO

ILEI-SEKCIO/BR

En 1999 la sekcio havis 26 plenaĝajn kaj 5 junulajn membrojn. Okazis kvar kunsidoj, ĉiuj dividiĝis en du partojn: a) ILEI kaj Esperanto, b) malfacilaĵoj en la Esperanta gramatiko. La Eldonejo Amikoj de Esperanto daŭre eldonas la sekcian bultenon, *Milde*. La sekcio helpas la spiritisman movadon en la instrua kampo. Kurso-finintoj en 1999 (inter krampoj vi vidas, kiom da personoj komencis la kursojn): baza: 956 (1348), mezgrada: 689 (869), supera: 103 (147), instruista: 21 (42). La kursoj okazis en E-societoj, spiritismaj societoj, privataj lernejoj kaj en universitato. Escepte de unu privata kurso, ĉiuj kursoj estas nedevigaj.

NEKROLOGO

Forpasis la karmemoraj esperantistoj

~~Audino Castelo Branco~~
Darcy P. M. Gaia
Ivon Barbosa
Leopoldo H. Knoedt
Waldir Lisboa Rocha

SAĜA INSTRUO

Nekonata aŭtoro

El la portugala tradukis E-en Jimes Vasco Milanez

Iam sciencisto tre maltrankviligita de la mondaj problemoj pasigis plurajn tagojn en sia laboratorio, provante eltrovi rimedojn por malgrandigi ilin.

Iutage, lia sepjara filo invadis lian "sanktejon" decidita helpi la patron. La sciencisto, malpaciencigita pro la interrompo, provis ludigi la filon aliloke. Antaŭvidante ke neeblus tion fari, li ekserĉis ion kio povus distri la infanon. Subite, li trovis mondmapon. Jen tie kion li serĉadis. Do li tondis la mapon je pluraj pecoj kaj, kune kun glubendo, donis ilin al sia filo, dirante:

-Ĉu vi ŝatas puzlojn? Do mi al vi donos la mondon por ke vi riparu ĝin. Jen ĝi, tute disrompita. Observu, ĉu vi iel kapablos ripari ĝin korekte. Sed faru ĉion sole! – Laŭ liaj kalkuloj, la infano pasigus tagojn por rearanĝi la tutan mapon. Post kelkaj horoj li tamen aŭdis la filon alvokante lin trankvile:

-Paĉjo, mi jam ĉion finis!

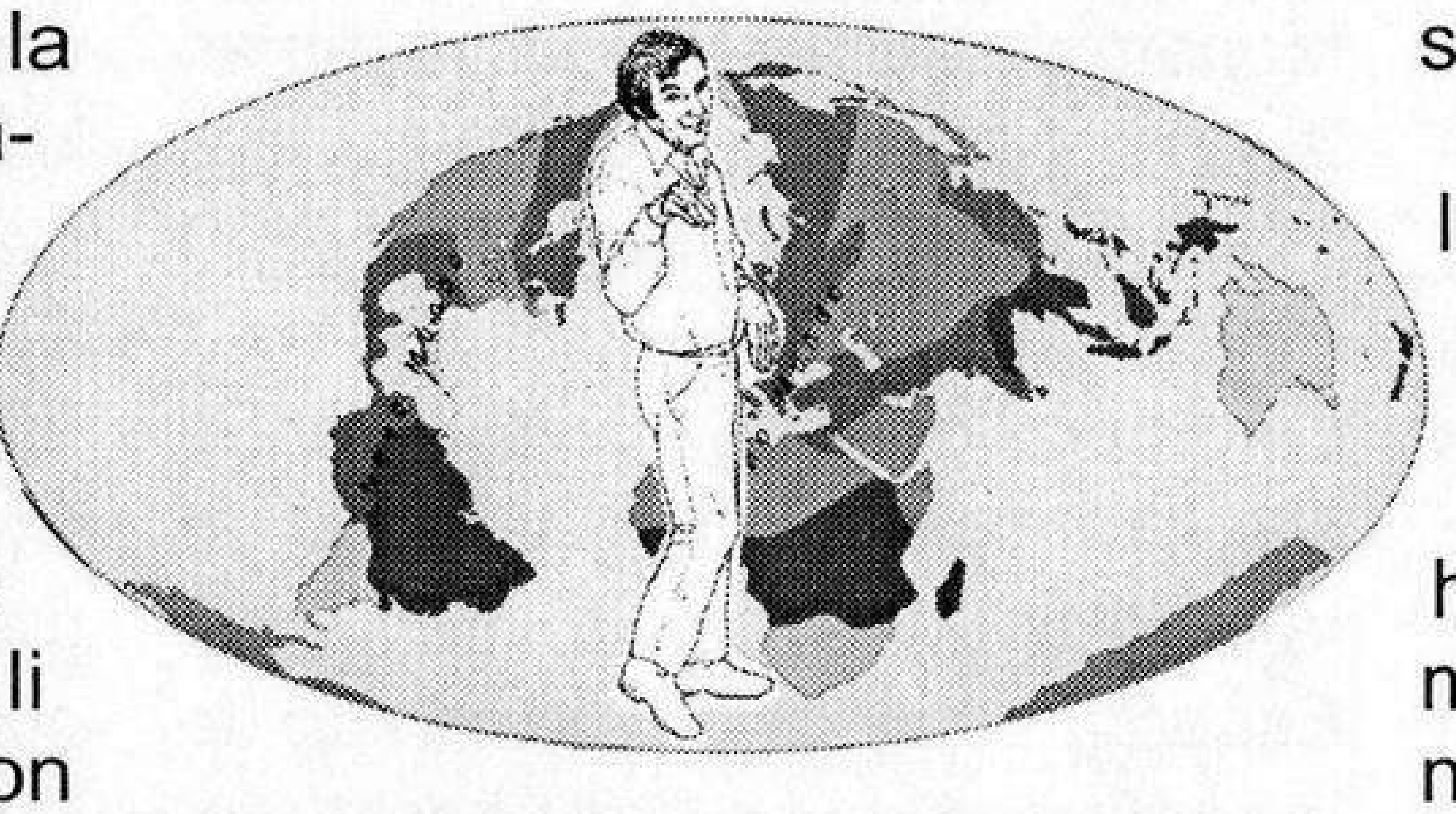

Komence, la patro ne volis kredi je la vortoj de sia filo. Estus neeble por tiajaraĝa infano sukcesi rekunmeti korekte la pecojn de mapo neniam antaŭe vidita. Kontraŭvole, la sciencisto levis siajn okulojn de siaj labornotoj, certa ke li vidos veran infanaĵon. Sed, por lia surprizo, la mondmapo estis ree kompleta. Ĉiuj pecoj estis remetitaj en la korektajn lokojn. Kiel eblus? Kiel la knabo kapablis?

-Vi ne estis sciinta, kia estis la mondo, mia filo, kiel vi sukcesis?

-Paĉjo, mi ne sciis , kia estis la mondo, sed kiam vi eltiris la paperon de la revuo por tondi ĝin plurpece, mi rimarkis ke en la alia flanko estas figuro de homo. Kiam vi donis al mi la mondon por ripari, mi provis, sed ne sukcesis. Tiam mi memoris la homan figuron; do la eltondaĵojn dorsflanke mi turnis kaj ekis ripari la homon, ĉar mi sciis, kia estis li. Kiam mi sukcesis korekti la homon, mi turnis la folion kaj tuj rimarkis, ke mi estis riparinta la mondon.•

KIAL MI ESTAS KONTRAŬ OKEJ

Josenilton Passos do Nascimento

OK estas simbolo de la angla invadado en ĉiujn aliajn lingvojn de la Tero. Ĝi estas sinonimo de ANGLA LINGVO. Se en Esperanto estas la tradicia BONE, kial tiu nenecesa kaj stranga OKEJ? Se oni volas varii, oni povas diri TRE BONE, BONEGE, JA, KONSENTITE ktp.

Pli maltrankviliga estas la granda senigeco de Esperanto en la tereno de la terminoj rilataj al la novaj teknologioj kaj eltrovoj de Biologio, Informadiko, Genetiko, Telekomunikoj, Inĝenierado, ktp. Dum la aliaj idiomoj (angla, hispana, franca, itala, germana...) okupiĝas pri tiuj terminologiaj aferoj, ni zorgas pri la traduko de netradukindaĵoj aŭ ĉiutagaj aferetoj jam tradukitaj eĉ de la propra Zamenhof. Fakte ne temas pri traduko, sed pri kreo de neologismo por la esprimaĵo OK.

Estas evitinda tiu iom-post-ioma anglecigo de Esperanto. Se la tradicia vortstoko de Esperanto estas sufiĉa por konstrui vortojn, eĉ sen neologismojn, kial preni radikojn de la angla?

Tamen, aliflanke, oni eble timas la malriĉigon de Esperanto. Se ni troigos la konservativemon de la Lingvo, preskaŭ ĉiuj ĝiaj novaj vortoj estos kunmetitaj, kio forigos ĝin de la komuna evoluo kun la aliaj influhavaj idiomoj. Ĉu estas tiu nekonscia timo?

Zamenhof kreis la bazan radikaron tute trankvile, ĉar li uzis la kremetodon plej naturan, nome: la kreadon de radikoj surbaze de la radikoj komunaj al la naciaj lingvoj plej parolataj. Se ne estis plurlingva radiko, li prenis la sciencan nomon kiel bazon (mi parolas pri la vortoj rilataj al Biologio).

Nuntempe la afero ne estas same facila, unue ĉar ne plu estas tempo de baza radikaro, due ĉar estas ĝenerala emo akcepti la anglajn vortojn aŭ rektan influon de la angla lingvo en la farado de la novaj vortoj.

La bono estas, ke se aperas nova afero, tuje aperu vorto en Esperanto por difini ĝin. Sed Esperanto estas kondamnita neniam rajti al kreo de la unuaj vortoj, ĉar neniu afero kreiĝas aŭ estas inventita en Esperanto (ĉu vere?). Ĝi ĉiam devas atendi, ke la aferoj gajnu nomon en nacia lingvo aŭ naciaj lingvoj por traduki la nomojn de la novaj aferoj.

Demandeblas: ĉu estas komuna evoluo de la aliaj influhavaj idiomoj? La problemo nuntempa estas ke preskaŭ ĉiuj novaj vortoj devenas nur de la angla (kvankam ne nepre de anglalingvaj landoj). Preskaŭ neniam de sciencaj nomoj. Nuntempe la novaj aferoj aperas preskaŭ ĉiutage kaj, pro la rapideco de la komunikrimedoj kaj pro la reguloj de la tutmondiĝo, tiuj aferoj rapide dissemiĝas tra la tutmonda merkato, eble (ankaŭ pro tio) ne havante tempon gajni alilingvajn tradukojn. Plej malbone estas, ke multaj novaj aferoj aperas en landoj kies nacia lingvo ne estas la angla, sed origine ricevas nomon anglalingvan.

Se la aliaj influhavaj lingvoj mem ne havas tempon, ne havas emon aŭ ne havas kuraĝon tuj zorgi pri la traduko de la vortoj de la novaj aferoj devenintaj de alilingvaj landoj, des malpli Esperanto. Se mi ne eraras, nur la franca tradukas fremdajn vortojn surbaze de sia propra interna radikaro. La aliaj sekvas du vojojn: aŭ prenas la anglan radikon kaj adaptas ĝin al sia gramatiko aŭ simple uzas la anglan vorton tute senŝanĝe. Esperanto sekvas la unuan vojon (kurioza ekzemplo estas en la revuo Monato de decembro, kie legeblas la nomoj MAKDONALDO (mondskala lunĉejreto) kaj BIGMAKO (unu el ĝiaj famaj sandviĉoj).

La propraj orientaj lingvoj delonge alkonformigas sin al la postuloj de la anglalingva influo. Eble ne Esperanto kulpas pro tiu invado de la anglaj radikoj en ĝian vortstokon. Eble mankas nur elektebleco de alilingvaj radikoj.

Stariĝas, konklude, la demandoj: Ĉu ankaŭ Esperanto devas sin adapti al tiu tutmonda anglecemo de la nomoj? Ĉu valoras la peno kontraŭbatali tion, preskaŭ tute sen apogo (=modelo, komparo) de aliaj lingvoj?

En la estonto, Esperanto estos supernacia kaj speciala lingvo, tra kiu nepre pasos ĉiu termino. Estos internacia institucio kiu zorgos pri tio, same kiel (ankoraŭ) estas institucio zorganta pri la sciencaj nomoj de la biologiaĵoj.

Mi revas pri la tempo kiam la esperantlingvaj libroj, revuoj kaj Retskribaĵoj devige listigos ĉiujn vortojn (tradukaĵojn aŭ originalaĵojn) kreitajn de la koncernaj verkistoj, rilatajn al novaj aferoj de ili cititaj. Plej bone estos, se la ĉefaj vortaristoj, almenaŭ unu fojon jare, interkonsente prenu la plej taŭgajn tradukaĵojn aŭ originalaĵojn kaj publikigu ilin prese aŭ rete.

Dum ne venas aliopiniigaj reagoj, mi pensas, ke nediskutinda estas nur la nenecesa adopto de flatemaj neologismoj, kia OKEJ, kion signifas fine "donaci la oron tute sen rezisto al la rabisto". •

BIERO KAJ ALERGIO

Paulo S. Viana

Biero estas ĝenerale konsiderata milda, senriska drinkaĵo, pri kiu oni timas nur en okazo de trokvanta englutado. La internacie prestiĝa revuo *Scienco* publikigis artikolon pri tio, ke la orkolora ŝaŭmanta likvaĵo eble ne estas tiel sendanĝera, ĉar ĝi povas kaŭzi alergion ĉe specife sentemaj homoj. Kiel okazas post englutado de arakidoj kaj krustuloj, simile post bierumado eblas, ke aperu koncernaj simptomoj, nome misspirado, buŝa juksento kaj ŝveliĝo de la gorĝo, foje en grava intenseco. Feliĉe (por bieramantoj), tiu formo de alergio estas neofta.•

INTERNACIE

ZEO-j EN GLIWICE

Laŭ la decido de la Urba Konsilantaro en Gliwice, post la propono de loka Filio de PEAm la 29-an de junio 2000 oni decidis nomigi du novajn stratojn en la kvartalo per jenaj gravuloj:

Antoni Grabowski (1857-1921), fama sciencisto-kemiisto. Ekde 1908 prezidanto de Pola E-Societo kaj ano de Akademio de Esperanto.

Bujvid Odo (1857-1942), kuracisto, bakteriologo, profesoro de Jagiellona Universitato en Krakovo,Pioniro en Pollando de vakcinoj kontraŭ rabio. Unu el la plej konataj polaj esperantistoj. Honora membro de UEA.

FLUGANTAJ AŬTOBUSOJ

Longa kaj granda frazo esperanta videblas okulfrape ĉe loko en San-Francisko apud fama muzeo de Moderna Arto, kiu situas ĉe granda parko Yerba Buena Gardens, en la centro de la urbo. Sur la muro de loka teatrejo, oni povas legi frazon en Esperanto: - “Per niaj flugantaj aŭtobusoj, vi atingos iun ajn parton de la mondo.” Ĝi estas tiom granda ke ĉiuj, kiuj iel preterpasas tiun parton de la parko certe vidos ĝin. Post iom da esplorado fare de la lokaj E-istoj evidentiĝis ke la afero tute ne rilatas al E-istoj mem. Fakte temas pri arta projekto de la surloka teatro. Oni invitis vortaristojn por krei afiŝegojn pri la temo “Interkonektiĝo kaj mondskala komunikado”. Softvara firmao iniciatis la projekton, sed ĝin faris la teatraj instancoj. La teksto estas ne provizora ornamaĵo; ĝi videblos dum almenaŭ kelkaj jaroj! Multaj kursanoj de ĉi-jara NASK jam ekskursis tien, kie aperis tiu granda surprizo en San-Francisko.

HONORAJ MEMBROJ DE UEA

En sia kunsido en Tel-Avivo la Komitato de UEA distingis inter kvar aktivajn esperantistojn per honora membreco de la Asocio, Elvira Fontes, pro siaj meritoj kiel Esperanto-instruistino en nia lando; Juan Bachrich, veterana aganto; Edwin De Kock, poeto; Sija van Wijngaarden, oficistino emerita en la Centra Oficejo de UEA.

BELARTAJ KONKURSOJ DE UEA

En 2000: KANTO, Tarcísio Lima-BR, 1ª premio:”Diskanto” kaj “Ĉi-paĝa dezir' ”.

JUNIAJ FESTOJ

Maria Rosa De Angelis

La juniaj festoj foriris. Ni ne vidas balonojn en la ĉielo. Maloftaj estas la artefaritaj fajroj. Ĉu en la festo aŭ en ni estas modifo? Infano, infano, vi kreskis, forgesis la balonon, la placon, la preĝejeton en Sankta Antono, vi fariĝis plenkreskaj, kun homaj problemoj.

Bedaŭrinde, infano!

La homoj sin subestimas tro, ĉu vi scias? Ili forgesas la grandecon sur tabulsceno, la ĝojon esti infano.

La homo, infano, raciigas multon. Ili diras ke ĉiuj koloroj kaj ĉielarko estas blanko kaj ke balono ne estas luma stelo, farita el viaj revaj manetoj.

Revu, infano, ne gravas la mondo de la homoj,la vivo estas longa vojo trakurota,sen balono, sen orkestro, sen tabulsceno, sen ĝardeno kun revaj floroj.Vidu rozojn de la ĝardeno, kiom ili belas, kiom ili puras. Per si mem ili priparolas la Diekziston.Ili vivas ĉirkaŭitaj per bariloj, memorigante karceron, kie tiom da animoj estintaj, infanoj mildaj kaj senmalicaj, hodiaŭ infektiĝas per malbono. Rigardu ĉielon, infano, vidu stelojn, ludantajn rondodancon. Rigardu la lunon kun sia gitaro soleludanta la orkestron.

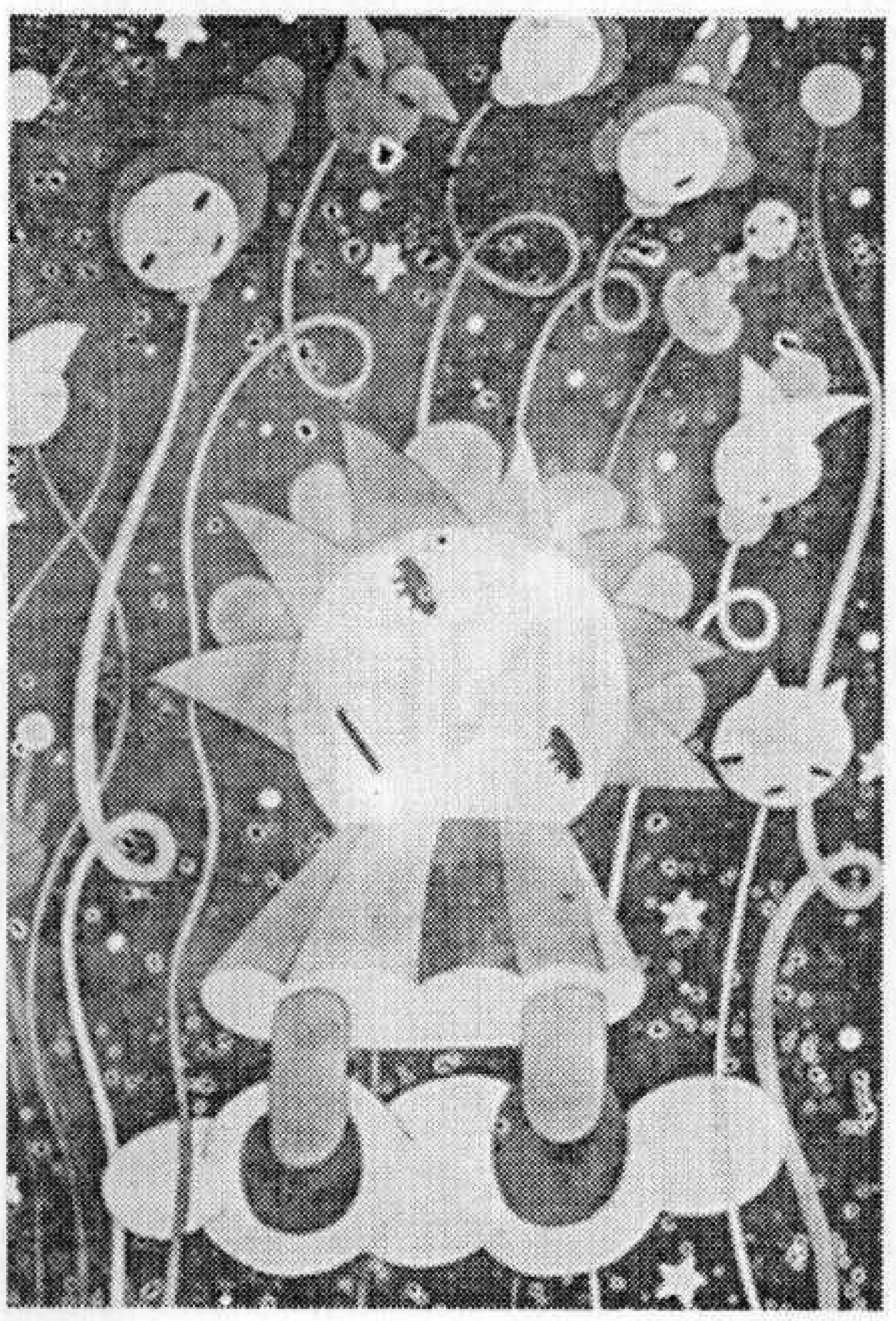

Sendu, infano, vian koloran balonon al Senlimo, kunlaboru per via revo kaj la mondo estos belega.•

ESENCO KAJ ESTONTECO DE LA IDEO DE INTERNACIA LINGVO: ĈU IO ALDONENDA AL LA CENT JARA TEZO DE ZAMENHOF?

Rezolucio pri la simpozio de la kongrestema debato de la 36ª Brazila Kongreso de Esperanto en, Petrópolis, la 13-an/07/2000

La prezentoj respektive faritaj de S-roj Sylla Chaves, Paulo Sérgio Viana kaj Gilbert René Ledon, laŭ kunordiga enkonduko de la kvar bazaj starpunktoj: 1) Ĉu lingvo internacia estas bezona? 2) Ĉu ĝi estas ebla en principo? 3) Ĉu ekzistas espero, ke ĝi estos farita kaj kia lingvo estos enkondukita? 4) Kiam kaj kiamaniere ĝi estos farita kaj kia lingvo estos enkondukita? 5) Ĉu nia nuna laborado kondukas al la definitiva celo aŭ ni agas ankoraŭ blinde kaj riskas, ke nia laborado pereos vane, kaj prudentaj homoj devas ankoraŭ sin teni flanke de ni, ĝis la afero klariĝos? (Louis de Beaufront). 1-e: Sylla Chaves prezentis surbaze de la 16 reguloj, ties ne bezonon kaj esence valorigis la ekzercaron kaj poemojn de Zamenhof, la nekontraŭstaron al aliaj lingvoj kaj supervivadon de etnaj lingvoj, agnoske al forigo de la tezo, favore al legado de nuntempaj elstaruloj esperantistaj, kiuj same kiel ONGS kaj Homaj Rajtoj, samtempe apogas. 2-e: Siaflanke Paulo Ségio Viana verve kaj purisme defendis la zamenhofan tezon, sub vidpunkto ne scienca, sed kor-kaj-spirita forto al lingvoproblemo internacia kaj favore al la uzado, utiligo, plialtigo de nivelo, movada vivado, substreke al tio, ke temas pri politika afero, bezonataĵo tutmonda, vigle demandante: "Malhelpo pro neologismoj? Uzo de simboloj, fantazia celo, perfekteco de volapuka Esperanto, Ido, faciligita lingvo arta?" Kaj responde asertis, ke temas pri idealismo, ne kapitalismo, ne profite al registara politiko sed idealismo kaj nepra reveno al fundamenta ekzercaro. 3-e: Gilbert René Ledon prezentis: "Aldonendaĵoj al la centjara tezo de Zamenhof", per analizo kaj komentoj: -Se ekzistas unu mondo (unu homaro) laŭ la logiko la plej elementa, devas ekzisti komuna komunikilo, lingvo por tiu homaro. La esenco de la ideo Esperanto, entenas ideon pri kosmopoliteco, pri mondcivitaneco. De pluraj jardekoj ni ne aŭdis pri aliaj seriozaj projektoj, dume Esperanto vivetas malgraŭ la esperantistoj, Esperanto havas la necesajn kondiĉojn por esti la internacia, la tutmonda lingvo. Kredeble aliaj lingvoj, ĉu artaj, ĉu naciaj, tute ne. La sekteca aspekto de Esperanto estas alte negativa kaj ni devas montri ke ĝi funkcias ĉie kaj ĉiam, en nia hejmo, en nia laboro, en arto, en tekniko, en scienco, ktp. Ne forgesendas, ke Sylla Chaves skribis: "La estonteco dependas de ni."

KONKLUDE:- Lingvo fariĝis nuntempe ekonomia kaj politika problemo, instrumento de altrudo fare de riĉaj nacioj al la aliaj. – Esperanto, kiel arta lingvo, estas pli konvena por la interkomunikado ol la naciaj, kiuj adoptas en si mem la altrudon. – Esence, por ke ni montru la taŭgecon de Esperanto, ni nepre uzu ĝin kaj plialtigu nian kulturan nivelon cele al pli bona mondo.•

(Kunordigado kaj Raporto de Symilde S. Ledon)

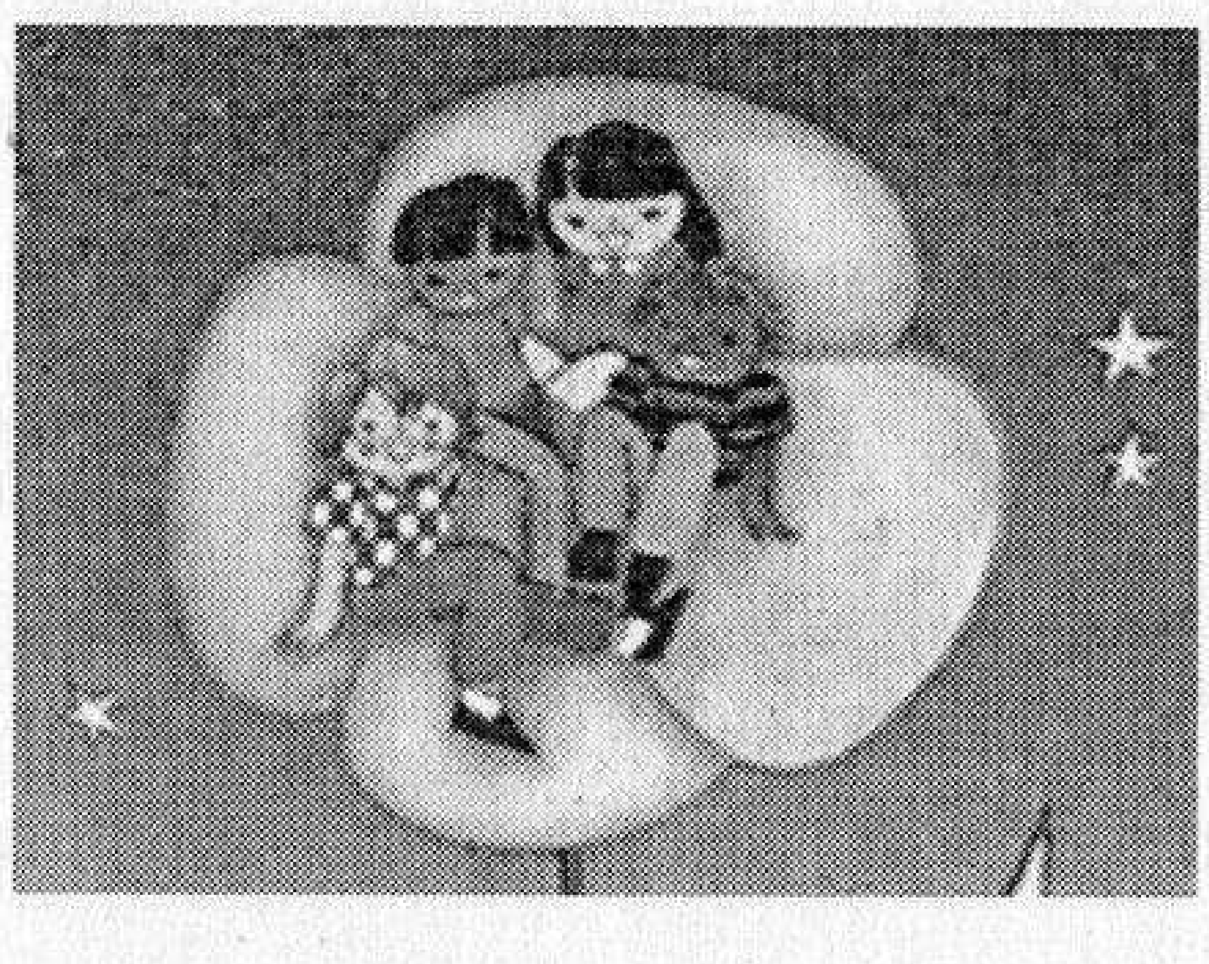

Dekstre José R. Tenório skeĉas kiel pra-Zamenhof!

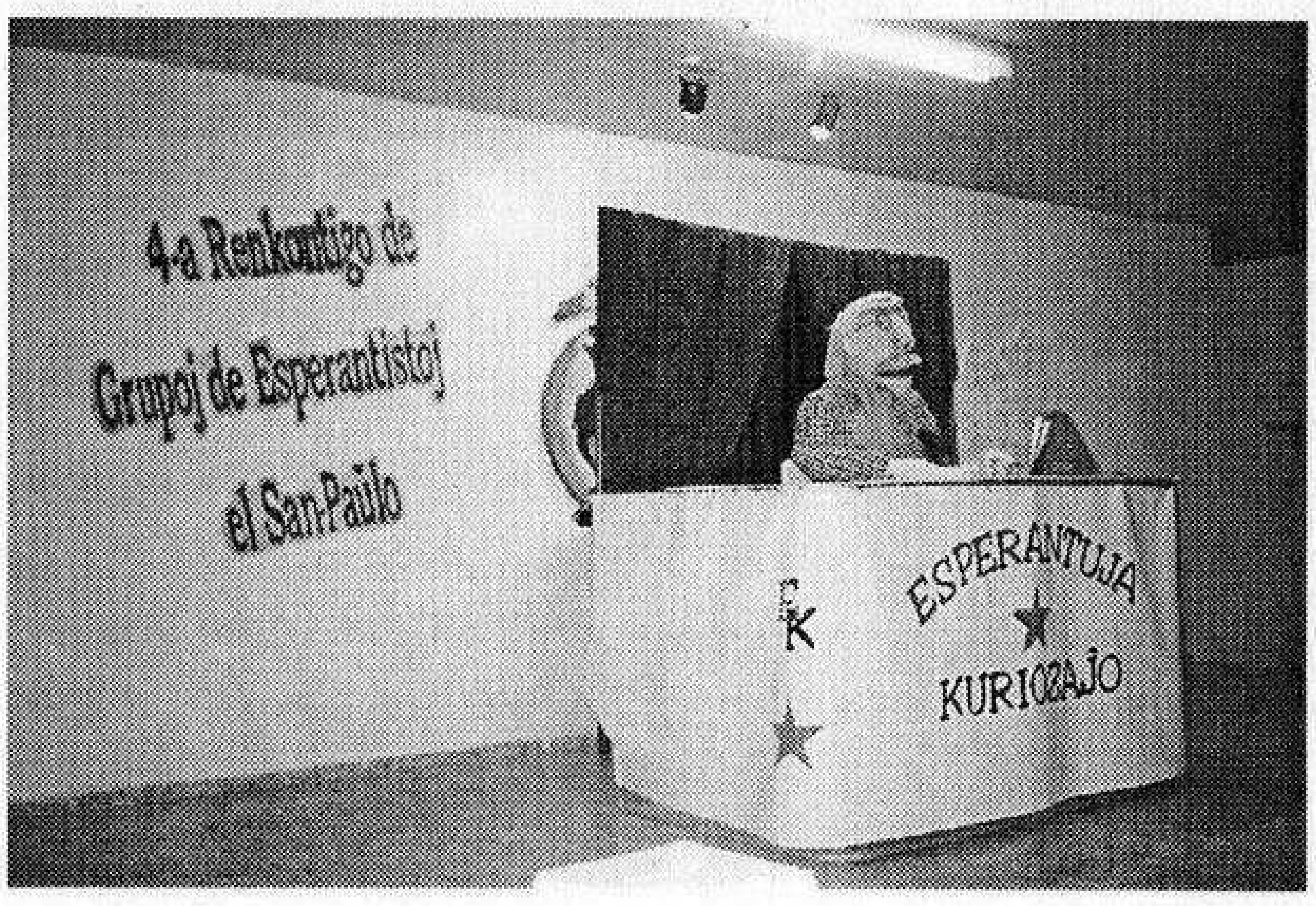

ROTARIO KAJ ESPERANTO

Faktoroj de Internacia kompreniĝo

G. Grattapaglia

La 23-an de februaro 1905 Paul Percy Harris fondis en Ĉikago la unuan Rotarian Klubon. La 7-an de aŭgusto de la sama jaro Esperanto aperis sur la monda scenejo dum la Unua Universala Kongreso. 95 jarojn poste, malgraŭ la interrompo de du kruelaj mondaj konfliktoj, rotarianoj kaj esperantistoj progresis laŭ simileco de idealoj.

Ja, Rotario celas la reciprokan internacian kompreniĝon pere de bona volo kaj amo por la Paco starigante tutmonde amikajn rilatojn inter la reprezentantoj de diversaj profesioj, unuiĝintaj en la komuna idealo servadi.

Esperanto estis rekonita de UNESCO kiel rimedo por faciligi la internaciajn intelektajn interŝanĝojn kaj por la proksimigo de la popoloj de la mondo.

La du organizaĵoj komplementas unu la alian, kvankam ne multaj rotarianoj konscias pri sia lingva problemo, kiu bremsas tiujn amikajn tutmondajn rilatojn kaj, same, malmultaj esperantistoj praktikas servojn al la homaro per sia mirinda lingva rimedo.

Tamen, plurfoje oni klopodis starigi kunlaborajn rilatojn inter la du movadoj kaj, nur por citi Brazilon, jam en 1945 la Rotaria Klubo de Guararapes (SP) enkondukis en sian programon la disvastigon de Esperanto.

Nuntempe, RADE (Rotaria Amikaro de Esperantistoj), registrita kiel "Vocational Fellowships" (Faka Amikaro) ĉe la Internacia Rotario, kunordigas la rilatojn inter rotarianoj el diversaj landoj.

Laŭ plej lasta statistiko, en 162 landoj ekzistas 1.170.904 rotarianoj el kiuj 25% en Azio. Sekve oni povas imagi la dimension de la lingva problemo en la medio de Rotario, kvankam ĝi estas subtaksata! En Brazilo la rotarianoj estas 56.623 dissemitaj en 2.172 kluboj. Estas do nia devo atentigi la rotarianojn pri tiu lingva problemo, proponi al ili nian racian solvon kaj, laŭeble, festi la unuan centjariĝon de Rotario en 2005 per vera reciproka internacia kompreniĝo, ne nur pere de bona volo kaj amo por Paco, sed sur demokratia bazo de komuna neŭtrala lingvo.

Brazilo povas kaj devas fariĝi heroldo de tiu ideo ĉar, ĝuste en nia lando, Rotario kaj Esperanto havas profundajn radikojn.

Niaj gesamideanoj esploru la eblecon fariĝi aktivaj membroj de sia loka rotaria klubo.

Oni malprave diras, ke Rotario estas elita societo de ŝikaj riĉuloj, kiuj kunvenas por bankedi. Tio ne veras. Por fariĝi membro oni devas montri pretecon servadi kaj esti prezentata de alia rotariano, kiu garantias pri onia morala kaj etika konduto.

Per aliĝo de multaj brazilanoj, RADE plifortiĝos kaj kreskos la prestiĝo de Esperanto inter la rotarianoj.

Pliajn informojn volonte donos: Giuseppe Grattapaglia – Bona Espero

CP 37 –73770-000
ALTO PARAÍSO, GO. •

KAFO KAJ GALMALSANO

Paulo S. Viana

Iom post iom la bongusta kafo estas akuzata kiel damaĝanto de sano, je pluraj manieroj, tiel ke ĝi estas konsiderata nuntempe preskaŭ kiel drogaĉo. La fama medicinrevuo JAMA lastatempe tamen publikigis esploron laŭdan pri la nigra trinkaĵo. Nome, en la Universitato de Harvard, en Usono, oni montris, ke viroj trinkantaj du aŭ tri tasojn da kafo ĉiutage estas je 40% malpli riskaj iam suferi je galvezikaj ŝtonoj, kompare al tiuj, kiuj tute ne trinkas kafon. Ŝajne, kafeino stimulas la kuntiriĝojn de la galveziko kaj malaltigas la kvanton da kolesterolo en la galo, kaj kolesterolo en la galo estas decida faktoro por formiĝo de la ŝtonoj. Do, kiel ĉiam, bonvenon al nia varma, amika kaftaso... sen troigoj.•

KONGRESAJ SPUROJ

36ª BRAZILA KONGRESO DE ESPERANTO
• • 12/16 - JULIO - 2000 • •
BONVENAJ!

36ª BKE - Petrópolis
Gravuloj parole inaŭguras la eventon.

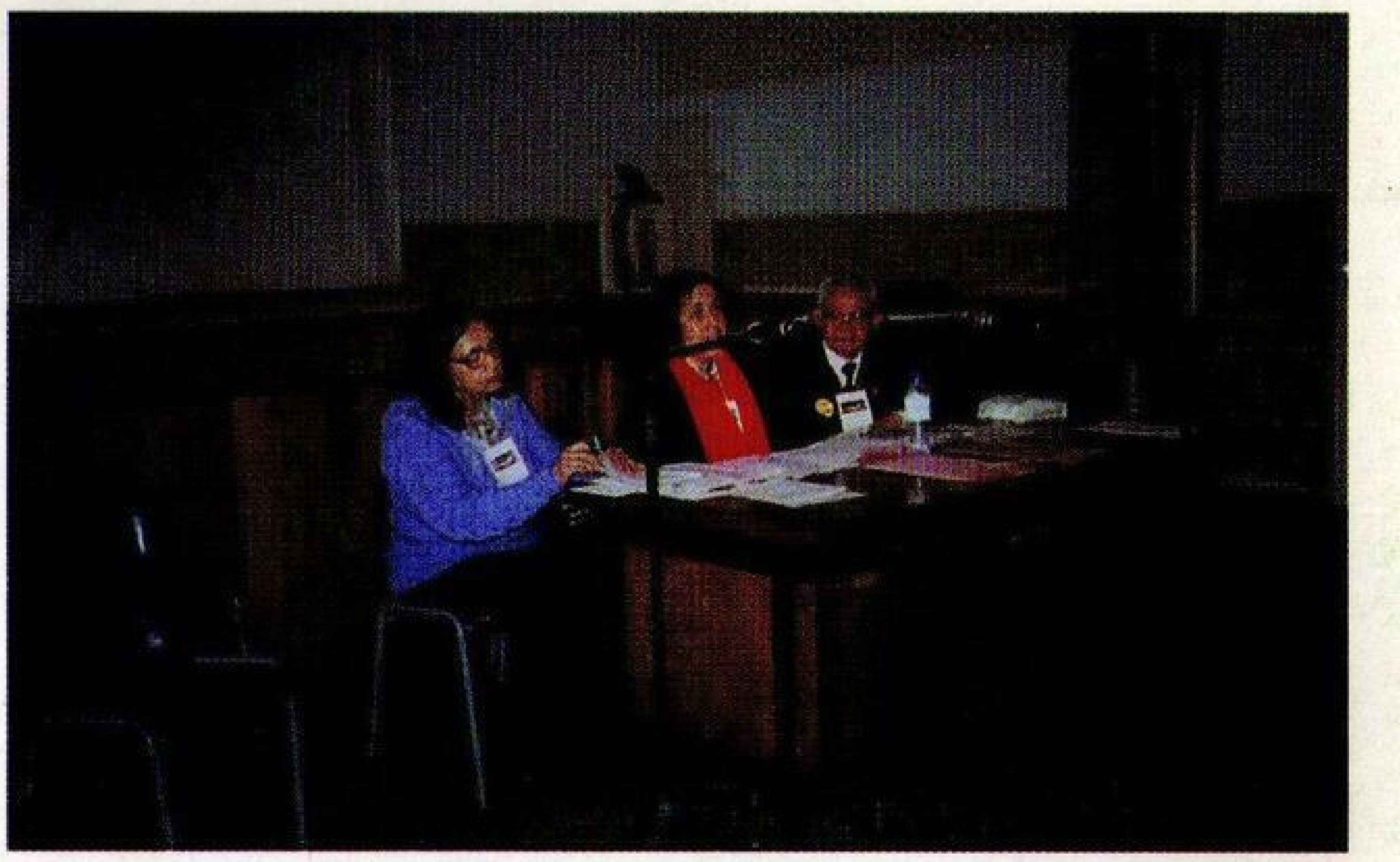

Federacia Konsilantaro montras postvivon kun, de live Symilde S. Ledon, Glória L. Perine kaj Osvaldo Pires de Holanda.

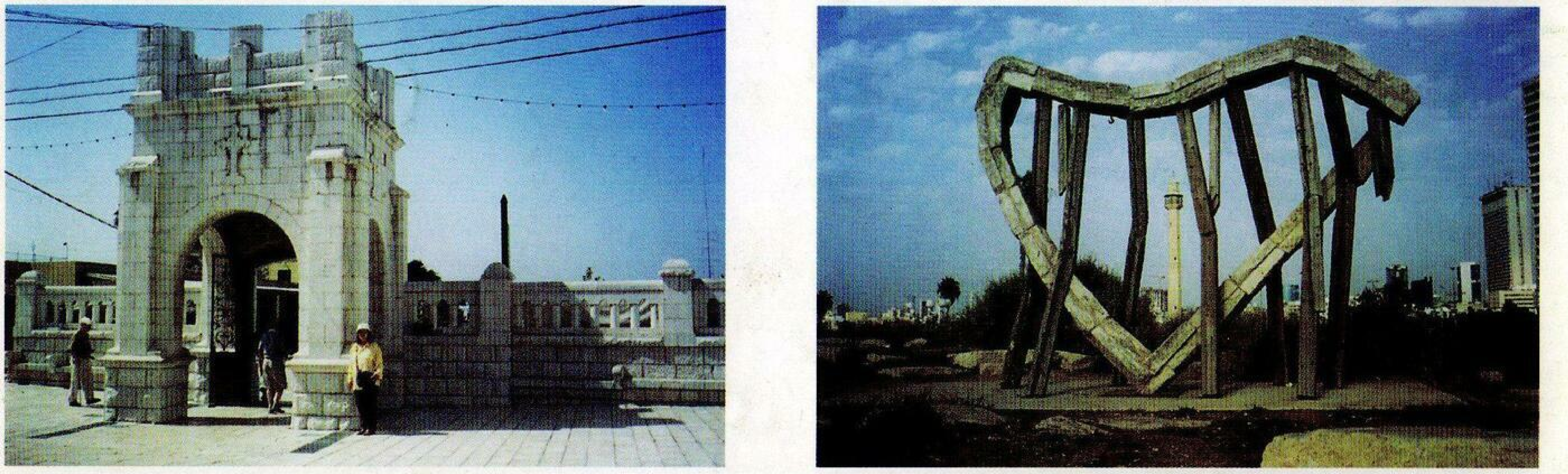

En Nazareto 2000-jaraj ŝtonoj mistike ŝvitantaj solidas kaj en Tel-Avivo, la betona koro de homoj disfalas subtenata de putriĝanta skafaldo el materia ligno de nia povra homaro.

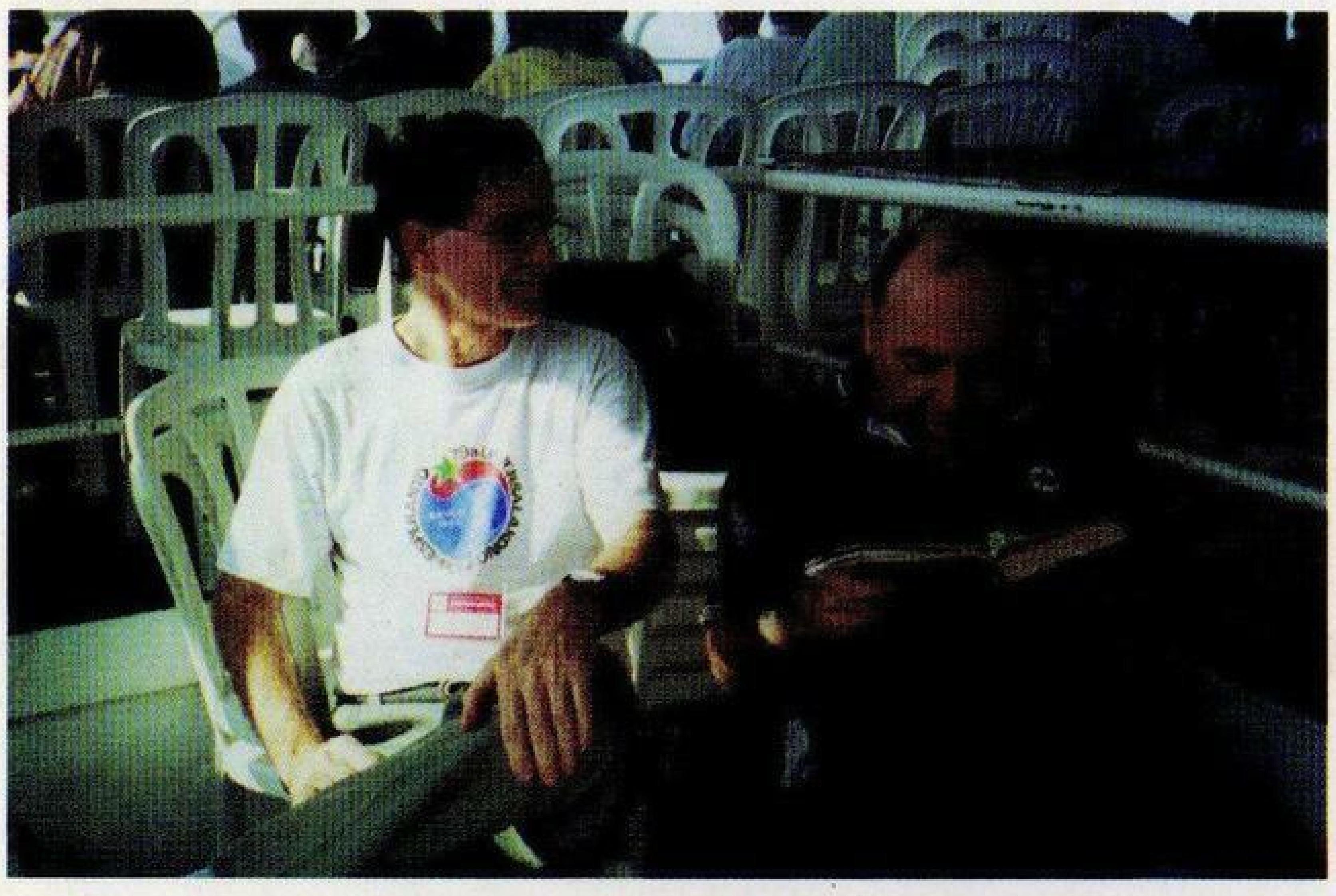

En boato sur galilea maro, kun biblio ĉemane, esperantistoj refortigas al si la pasintajn kredojn.

PETRÓPOLIS
Esperanto

Nia prezidanto de l'Akademio Geraldo Mattos, admone, lingve kontrolas la Esperanto-ĉemizojn, je "prezo de bananoj", de nia fama fabrikanto-vendisto, jesueca Amarílio.

BRAZILA
ESPERANTISTO
CAIXA POSTAL 269 - BR - 12460-000
CAMPOS DO JORDÃO/SP

BRAZILA ESPERANTO-LIGO
Caixa Postal 03625
BR-70084-970 - Brasília (DF)
Telefono (061) 226-1298 - Fakso (061) 226-4446
bel@esperanto.org.br